

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

16. szám.

VI. Évfolyam.

*
Tavasszi angol felöltők és
Menchikoffok, tiszta gyapjusszövet-
ből 15 forinttól feljebb

Deutsch F. Károly

férfiszabónál
Budapest, Andrássy-ut 1. sz.

AGLIARDI NUNCZIUS.

VARADY BÉLA
BUDAPEST,
 Angol, francia úri divat-czikkék, fehérnemű és kalap raktára.
 IV. KIS HÍD ÚTCA 9. SZ. AVADASZ KÜRT SZÁLLODA MELLETT.
 TELEFON N° 1014.

KÉSZIT FÉRFIRUHÁKAT MÉRTÉK SZERINT.

NŐI TOILETTEK ÉS FELÜLTŐK
 SELYMEK, KEMÉK ÉS DISZITÉSEK

Mme Ludwig Bergen
 10. BÉCSI ÚTCA 10.
 Feljárt: Harmadik emelet
 Budapest.

Séta Toilettok
 Alkalmi Toilettok
 Menyasszonyi Kelengyék
 Felöltők és Belsőruhák
 Hegligék

ÓVA INTÜNK A CZÉGÜNKKEL VALÓ VISSZAÉLESEK ELŐL

A magy. kir.
ALLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
 felülmúlhatatlan
GŐZCSEPLŐGARNITURÁI
 malom-és más ipari czélokra legalkalmasabb
COMPOUND-LOKOMOBILJAI
 és egyéb gazdasági gépel
 mindig
 a m. kir. államvasutak gépgyára
 VEZÉRGYŰNKÖSGÉNÉL
 BUDAPEST
 JÓZSEF-KÖRÜT 41. sz. a.
 rendelendők meg.

KÖZEGEINK KÖZJEGYZŐI MEGHATALMAZÁSSAL BIRNAK

„PANNONIA“
 SZÁLLODA
 Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.
 A nemzeti színház mellett.

Festő Árpád óriás körképe
A magyarok bejövetele
 látható az Andrássy-ut végén a Városligetben
 reggel 9-től este 7-ig; a bejárati út mellett

Nevelőnőket, tanítónőket idegen nyelv- és zeneismeretekkel, nyelv- és zenemesternőket, napokra vagy egyes órákra, kitűnő gyermeknevelőnőket és minden nemzetbeli bonneokokat lelkiismeretesen ajánl és elhelyez
Szegőné Spiegel Lujza
 Budapest, Andrássy-ut 28.

NEW-YORK
 életbiztosító-társaság.

Alapított 1845. tisztán kölcsönösségen alapszik minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvény nincsenek, az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1894. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	kor.	810.058,
Évi bevétel	>	182.416,
1894-ben a biztosítottaknak kifizetett	>	78.325,
1894-ben kötött új üzletek összege	>	993.006
Főössleg	>	101.246

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ilyen óriási főössleg fölött rendelkezne. Fennállása a New-York biztosítottjainak kifizetett 986.981,113 koro a New-York a művelt világ összes országaiban bírókkal.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank. A magyar kereskedelmi bankok.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

—☉ Budapest, Április hó 21. ☉—

Krónika.

Levéltöredék.

— április 19.

Szeretett Testvérem.

Kértedre, tudatnám Exczellenncziáddal, a regnum Marianumban utazván, hivatalos jelentésem kivül bizalmas természetű közlésekben is, amiket láték, tapasztalék s eszembe vevék, mindazoknak sokaságából ama megszivlésre érdemesebb részt, mely nem tűri a hivatalok nyilvánosságát, sietve jelentem ide történt megérkezésemet. Szeliden, mint a galamb és simán, mint a kigyó: így járván el megbízatásomban, az Ur kegyelme bizonnyára megvilágítandja elmémet s e leveleim elkövetkezendő során számos nagyfontosságú tanulságokat hiszek s remélek Anyaszentegyházunk üdvére és dicsőségére Exczellenncziádnak szerezhethni. De addig is, mig a sor ezekre kerülne, halld, amik történetek.

Nehogy gyenge és elszórt elmémmel megfeledezem róla, ideírom, miként még elutazásom előtt Vindobona városában értekeztem volna ama képfaragóval, ki hajlandónak nyilatkozék a szent Atya hú képe mását papyruspépből megalkotni. Figyelmeztetém a művészt, színezésre s élethűségre mily phidiaszi és rafáeli remeket kellend készítenie, nehogy a hívők észre találnák venni, miként, akit sorukban hintón visznek által s szelid mosolylyal hint áldást reájuk, álarcz volna, melyet művészi gépek igazgatnak. Kár, hogy az eretnek művész a pénznek nem csekély összeségét követeli afféle megokolással, hogy hiszen a mi Urunk és Megváltónk koporsóját sem őrizék ingyen.

Ugyancsak a szent Atyára vonatkoznak ama két rendbeli köcsögök, melyek ez irásom kíséretében Hozzád megérkezendének. Egyházunk egy hú leánya, kinek fehér válla az udvari tánczvigalmakon az Ur sok biboros szolgálóban keltett bűnös gondolatokat, avval a megbizással adta azokat nékem, irnám meg, miként egyikben bőrfinomító kenőcs vagyon, a másikban pedig illó virágszesz. Mert bárha szent Atyánk példás életét tekintvén, bizonyos ugyan, hogy csókra nyujtandó lábát sohasem ékteníték el, mint ama Sándor pápáét a morbus gallicus förtelmei, mégis eszéyesnek vélem, ne vetné meg eme szereket is, melyekkel fehér orrocskájuknál fogva, a világ-

nak számos előkelő leányait fűzhetné szorosabb kötelékel az Anyaszentegyházhoz.

Hogy azonban a regnum Mariánumra térjek, megvallom, nem csekély ijedtséggel vevém megbízásodat, melylyel engem ama barbárok országába küldesz. Hű és engedelmes szolgája vagyok Egyházunknak, de ember-evők közzé mindig jobb szeretém a Jézus-társaságbeli avagy térítő szerzetbeli testvéreinket leküldeni. Élénk emlékezetemben élnek ama szent-galleni testvérünk emlékiratai, ki megírá, a kutyafejű magyarok a szentegyház tornyáról mily tiszteletlen cselekedetekkel illeték a szentéseket, a mennyekbe tekintő barátokat a Tóbiás sorsára juttatván. Nem szeretem, ha, ahová érkezem, diabolikus *huj-huj*-kiáltásokkal fogadnak. S emlékezetemben él egy elhalt elődöm is, bizonyos *Pius*, ki régidőben *Colocha* városában vala a Szentszék követe, s ott meghalálózván, holtteteme üvegkoporsóban fekszik a colochai székesegyházban. Mondják, miként serdülő iskolásleánykák, kik együgyűségükben az Ur hajlékát átjáró-háznak tekintvén, reggelenként azon keresztül szoktak, hogy el ne késsenek, az iskolába futni, keresztre-keresztet halálos szepegéssel vetnének ama szent férfiú holtteteme előtt. Nem volnék a szeretet fölönt férfiá, ha óhajtanám, hogy serdülő szüzek tőlem, és szegény személyemben az egyedül idvezítő hittől is elidegenednének. És végén a végnek, inkább vagyok élő nunczius, mint kenőcsökbe balzsamozott szent.

Am ne higj a hirmondók híreszteléseinek, mint ahogy amaz Angyali Atya mondá. Nemcsak tartozó engedelmességből, de mint ama Tamás, magam ujjával akarván sebeimről tudomást szerezni, husvét hétfőjére következő kedden kuzatám a barbárok országába, Strigonium városába, hol is szeretett testvérünk, Claudius barát, Anyaszentegyházunk kardinálisa, illő tisztelettel fogadott. E menyeyi jósaú férfiú, ki mint a szelid bárány, éppen gyengeségével Egyházunknak számos erős oroslánoknál külömb szolgálatokat teve, szorongó szivvel hajtja egyházunk hajóját a szabadkőműves világi hatalom s a buzgó alsó papság Scillája és Kharibdise között. Mégis emez alsó papság viselkedése fölöttébb üdvös ellensulyozó munka a Claudius barát szivében élő barbár érzés ellen, mely a maga hitvány kis országát nem tudja alárendelni a világhódító Egyház fennhatóságának. Izeneteket vittem néki Kálnoky comestől, Egyházunk eme hú fiától, ki, mint ama szent Ignatius, don Inigo de Loyola, nőtlenségi fogadalommal katona létére Egyházunk szolgálatába állott,

s hogy szent gyakorlatai közepett el ne aludnék, egyik szeme héjait állandóan kemény üveglappal feszíti széjjel. Szivemnek örvendetes vala hallanom: ez egyébként tudatlan országban még világiak is mily szépen kezelik a latin nyelvet. Kegyes engedelmekkel mindenkoron különös súlyt vetnék emez idióma terjesztésére, bölcsen tudván, miként ez nem utolsó volna ama világegyesítő fegyverek között, melyeket, mint jogunkat s szervezetünket, harcias Egyházunk egyenest a cezárok imperiumától véve örökbe.

Strigoniumból lefelé menék a Danubiuson, a császár s apostoli király székesvárosába. Már Vindobonában megfontolám, kik volnának amaz egyházi férfiak, kiket látogatásommal erősítenék. Bölcsen eszembe vévém, miként vindobonai küldetésemet is a multam amaz, alázatos büszkeséggel mondhatom, sikeres napjainak köszönhetem; midőn is a monachusok városában lévén követ, a bajuáriusok élén non sine gloria hadakozám a berolinnesis antichristus ellen, — most is tudom, serkentő ígéimmel kikhez forduljak. Nem titok előtted, miként a regnum mariánumbeli főpapság soraiban mindig akadának renitensek is, — nem szólván Ludovicus Haynaldról, ki a Szent Atya csalhatatlansága ellen merészkedék opponálni, ez elköltözöttön kívül rossz példának okáért teszem itt élnék Josephus Samassa, meg Sigismundus Bubics, kik konok megátalkodottságukban amaz átkozott bajuárius Döllingeriusra emlékeztetnek engem, kit szent Egyházunk kebeléből ki is közösite. Mindketten tulságosan járatosak a világi tudományokban — s ez okozza hitüknek sajnálatos megrendülését, e tudásuk hideg gyémántját nem tudván megpuhítani a mi parancsunk pörölye. Ebben is, hűségében is fölöttébb különbözik tőlük Laurentius Nagyváradensis kardinális, kinek tudománya más carboniumhoz hasonlatos: a puskaporhoz, mely szénnek és salétromnak hulladékaiból kapartatván össze, fölöttébb alkalmas arra, hogy, ha egy kis szikra éri, fölrobbantaná a hitetlenek gyülekezetét.

Hajón menénk lefelé az Isteren, s én a hajó orránál állván, kezemet áldóan emeltem hajjai fölé. Vigyétek, mondám, vigyétek ti fodros habok az Ur szolgáját, — széles hátatokon vigyétek a hitet országokon s világokon keresztül, bele a tengerbe, tenger páráin át bele a levegőbe, hogy a felhőkből lehullván, megtermékenyítse a világot... Ily. merengés közepett érkeztem Vác városába, hol is püspök testvérünk, ifju papok vállain emelkedve, nyújtá felém üdvözlésre a jobbát. Mikor is nagyon meghültem s egy kis táplálék felől kérdezősködtem volna, rövid várakozás után szeretett testvérünk egy tál ételt nyújtott föl hajómra, melyben ama babfőzelékre ismerék, mit világeletemben csak gheztóbeli kalandozásaimon ismerhettem meg. Megtudtam, hogy emez étel a szent főpap egyetlen eledele, s fiatal papjai, valamint káptalanja is kényszerítettnek, pusztán ebből az eledelből élni.

A hajón többrendbeli fölvilágosításokat kaptam a magyarok országáról. Nevezetesen megtudtam, hogy emez ország, nem mint eddig tudtam, tartománya Ausztriának, hanem bizonyos önállóságot megengedő hűbéri kötelékek-

kel volna hozzája fűzve. Némely ujságlapokból megtudám azt is, miként nem jó szemmel nézik idejövetelemet, konstitucziójukra hivatkozván. Már eme sajnálatos eretnokség ellen is jó az én idejövetelem, megértetendő az eltévelyedettekkel, miként nincs más konstituczió, mint a mi Egyházunk konstitucziója, melylyel szemben minden egyéb hitvány por és ridikulus semmi, — s ha fejedelmi vér is meghajol előtte, szolgának született nyakukat nekik is meg kell hajtaniok.

Igaz, hogy számos nyakakat láttam, melyeknek vastagságuknál fogva nehéz meghajolniok. Pesten partraszállat, a Duna partján kocsimból megláttam egy módfelett erőteljes természetű embert, kiről mondák, hogy ő volna Szilágyi Dezső, ki vak dühében, mint az esztelen bika, szalad neki a mi skárlát ruhánknak. Felhivom excellenziád figyelmét erre az emberre, kivel, úgy lehet, még számos összetüéseink lesznek. Mert bár Calvinus hitén volna, rusztikus erőre inkább hasonlatos ama rosszemlékü Martinus német baráthoz, ki Egyházunk testén oly mély sebeket ejtett. Szerencse, hogy a császár kegyelme már eltávolítá helyéről, s kívül az árkon, bűsz dühe már nem ejtethet kárt az akolban. A császári ház kancelláriusa azon igyekszik, hogy mint az igazi nyájnak, ennek is az élére ilyen fenevadak helyett sokkal szelidebb s odaillőbb teremtmények kerüljenek, kiknek nyakára kolompot akaszthatunk és szent Egyházunk iránt való engedelmességüket már az is mutatja, hogy annak szent jelvényét hátukon viselik.

A pesti kikötőnél egyébként papok és ujságírók fogadtak, s különösen az utóbbiak arcza vonásai világosan jelezék, miként a regnum Mariánium valóban már a kelet országai közzé volna számítandó. Sorukban hiába keresém ama buzgó és kitűnő férfit, ki pesti gazettánkat dirigálván, tollával már annyi nagy szolgálatot tett ügyünknek. Mesélik, hogy elkedvetlenedett térítő buzgalmában, mert rossz néven vevék tőle, hogy mikor is egy szép ifjut a hit kebelére akart volna ölelni, buzgalmában nem törődék azzal, hogy amaz ifju oktalan hitetlenségében az üdvösségnek éppen háttal vala fordulva.

Látogatást tettem az angol-kisasszonyoknál is, és a szeretet nem ismervén különbséget a nemzetek között, ez angol-kisasszonyoknál nem kisebb szeretettel s érdeklődéssel szemlélém ama magyar kisasszonykákat, kik az ő őrizetükre bizattanak. Bizonyára, mig az Ur szolgáinak kezök fejére ilyen ajkak illeszkednek, s áhitattal ilyen szemek pillantanak föl a szent férfiakra, mindaddig —

— — — — —

*

Itt szakad meg az a levél, melynek latin nyelven írott eredetijét a papnevelő tájéka felől sodorta felénk a szél. Czime és aláírása nem lévén, nagy indiskréciót nem követünk el, ha közzétesszük.

Dixi.

Ibrahim.

*A márvány-oszlopok tövében ül,
Betakarózva fehér burnuszába.
Mellére kulcsolt kézzel, egyedül,
Merőn. Alul kilóg fekete lába*

*Eifélre jár. A kávéház üres,
Csak itt-ott, pár sarokban üldögélnek
Szomorú, sáppadt alakok, veres
Szemekkel. Rendes éjjeli vendégek.*

*Az ő hazája távol Napkelet,
Amerre költöző dariúink járnak.
Hol a csillámló Bosporus felett
Gyűjtöbberéje van a napsugárnak.*

*Hol tüzesebb a vér, erősb a hit,
A próféták szavának még van ára,
És a hívő megoldja saruit
A müezzim egyhangú dallamára.*

*Hol a kunyhókban őrzik még hiven
Emlékeit világverő hadaknak —
S a délibábos puszták mélyiben
A janicsárok unokái laknak!*

*Ott hallotta meg egykor Ibrahim:
Hogy van egy ország, nyugati vidéken,
Amelynek ékes rónaságain
A félhold volt az úr valaha régen.*

*S van egy mecset ott, egy hegyoldalon,
S az a mecset egy sírhalomra zárul,
S hogy nem tud már, csak az a sírhalom
A hős, utolsó budai basárul...*

*S elindult Ibrahim, gyalog, Nyugot
Felé, hol roskadoz Gül Baba sírja,
Dacsolva széllel, tüskével — hogy ott
Igaz müzümán bánatát kisírja...*

*...Minálunk Nyugaton a szél hideg,
Az embereknek szürke a ruhájok,
Ibrahimot nem érti senki meg,
S a levegőben csak szemét kovályog.*

*Didergő, fáradt homoki madár,
Az oszlopok alatt magába guggol,
Északra tévedt déli napsugár,
Aranyos álmkép fekete zugból...*

*A kávéjára néz, de messze jár —
Valahol egy napos, homoki tájon,
Hol egy paripa gazdájára vár
S nevét Zulejka emlegeti fájón...*

*Tán porladó hullája sem kerül
Már vissza többé rodopei rögbe!...
És lassan, szomorú elszenderül...
— S egy piuczer rámutat, nagyot röhögve.*

Martos Ferencz.

A nyugalmas rév.

Irta: KÓBOR TAMÁS.

Az operában, *Faust* első felvonása után, a folyosón összeütköztem Peval Gyulával. Tíz esztendeje nem láttam, ő se engem. Soká kellett gondolkodnom: kicsoda is az a barnaszakállu, boldogan mosolygó ember, végre is ő mondta meg a nevét. Nagyon megörültem a nem várt viszontlátásnak, mint mindig, valahányszor a véletlen összehoz emberekkel, kiket magam sohase keresnék föl. És érdeklődtem viselt dolgai iránt, amint hát illik is érdeklődni a jó barát iránt a múlt és a jövő viszont nem látás közé eső tíz perc alatt.

— Nem voltál Pesten? kérdeztem.

— Dehogynem, ki se mozdulok innen. A hivatal is ideköt, meg a családom is.

— Családod is van? Derék. Gyakran jársz az operába?

— Én? Soha! szolt oly hangon, mintha apagyilkosság vádját háritaná el magától. Majd önérzettel, mint az ártatlan vádlott, aki az alibijét igazolja, tette hozzá:

— Szabadjegyet kaptam, különben most sem volnék itt.

Erre a kijelentésre kezdett érdekelni ez az ember. Végig néztem rajta s egyszerre világosan láttam őt magam előtt, amilyen tíz esztendővel ezelőtt volt. Peval Gyula! Hogy így megfélelkezhettem róla! A bank leg-elegánsabb hivatalnok volt. Az inge fehérsége fájt a szemnek, ruházata válogatott finomsága lesújtotta a leg-önérzetesebb individualitást is. Aki Peval Gyulára nézett, az érezte, hogy porból való és hamuvá válik.

S csodálatos, Peval Gyula most is az ő gyűrött ingében, a kefélestől zsiros fekete kabátjában, ránczos, disznóbőr-czipőjében és torzonborz szakállával emlékeztet hajdani eleganciájára. Hogy is mondjam csak? Az eleganciáját ellepte a patina, mintha tíz esztendővel ezelőtt megszűnt volna ruhát váltani s utolsó toilettejét megfogta volna az érczeknek ez a nemes rozsdája.

Önérzetes hivatkozása a szabadjegyre ugyszólván egész biográfiáját foglalja magában. Peval Gyula ezelőtt gavallér volt mindenütt, most a szabadjeggyel henczeg. Ő a takarékoság parvenüje. Valamiképpen beütött nála a takarékoság, mint másoknál a főnyeremény s valamint ez egész életét annak szenteli, hogy gazdag legyen, úgy él ő most a takarékoságnak. Takarékoságból növeszt körszakállt, takarékoságból nem jár színházba, takarékoságból visel zsiros kabátot, s valószínűleg takarékoságból szokott le a szivarozásról. S takarékoskodik, nem benső természetének megfelelően, sem pedig a szükség szülte elhatározásánál fogva, csak azért, mivel ezelőtt könnyelmű volt s most érdemet lát abban, hogy többé nem az. Ez az ember nem változott meg, csak zálogba tette előbbi természetét, melynek csak a zálogcéduláját hordja magánál.

Az operában, ha *Faustot* adják, az ember válogathat a helyekben. Az én Peval barátom mellém telepedett s áradozó beszédességgel kezdte nekem ecsetelni az ő nagy — takarékoságát. A bőbeszédűség, melylyel önmagát méltatta, mintha jubiláris beszédet mondana saját maga felől, teljesen visszaidézte az ő régi mivoltát. Ni, hisz ez az ember egy csöppet sem változott, csak a kabátja kopott meg. Ennek az embernek nem is volt soha becsapni való természete, hanem mindenkoron olyan lelkiületet viselt, amilyen illet a kabátjához. Amikor czilindert hordott, akkor granátos természetűnek érezte magát, a feje bubját a czilinderje tetején érezte. Amikor frakkot öltött, rugalmas volt a lépése és tele volt a tárczája, meg a szive. És — ejnye, hiszen Peval barátomnak regénye is volt a

kabátjához — hogy erre csak a Faust második felvonása alatt gondoltam!

A regénye most ott tánczol a balletkarban, kaczer jókedvvel ujjai közé fogva rokolyáját, lágyan hajló testtel s üdén, fiatalon mosolyogva. Tömött, szőke haja kiviláglik a keringő sokaságból, úgy mint tiz esztendővel ezelőtt. Követem a látcsövemmel, úgy látom, most sem festi magát s tán legöregebbje lévén a tánczkarnak, a legfiatalabbnak látszik. Ni, a Schäffer Gizi, a *menyasszony*, ahogy társai kajánul nevezték s tán most is nevezik. Egy dob-utczai hordár leánya, hetedmagával laktak egy dohos udvari szobában, sötét szegénységben. Annak idején tiz forintot kapott havonként, ezzel fizette a házbért. A huga varrólány, az öcsce szedőgyerek, a többi neveletlen iskolás gyerek, akik legfőlebb most keresnek valamit. Krumpliból és kenyérből táplálkozott, de rózsák fakadtak arczáin s formás, elomló természetét mindig elegáns, finom ruha fogta körül. A zsebkendője is finom volt és szőke hajából finom parfüm áradt. Az utcán járva, uri kisasszony volt, olyan, mint a büszke vizililiom, aki mocsár vizéből táplálja büszke fehér szirmai.

Hogy miből tellett az előkelő ruhára, azt nem tudom s nem tudja senki. De Schäffer Gizit társai gúnyja emelte minden gyanú fölé. Becsületes, megközelíthetetlen leány volt. A szinpadon tánczolta, mosolygó elfogulatlansággal türte a feléje szegzett látcsövek frivol tolokodását, de ha az utcán egy tolokodó tekintet furódott kalapja alá, arcát elöntötte a vér.

Lopva néztem a szomszédomat. Vajon mily szemmel, szívvvel nézi ezt a leányt, aki fölött a tiz év nyomtalanul tünt el? De Peval Gyula arczán az általános figyelmen kívül más hatás nem látszott. Ő a tánczot látta, a lágy, halk keringőritmust hallgatta, mely nem resonált siket lelkében. Sőt ezt a lelki siketségét is takarékosági érdemei közé sorolta, mert maga kezdett róla beszélni.

— Ez a Schäffer Gizi most is olyan, mint volt.

— Csak a térde valamivel gömbölyübb, mint menyasszonykorában, jegyeztem meg én.

Peval Gyula nem reagált erre, csak helybenhagyta.

— Csakugyan, a térde gömbölyübb. Be jól emlékszel reá!

Majd megint kezdett henczegni.

— Igazában, én semmi szükségét nem érzem a színházi szórakozásnak. Ha most elhivnának innen, minden sajnálkozás nélkül hagynám itt az előadást. Hidd el, a boldogsághoz csak megelegedés kell és egy nyugalmas rév, a családi élet. Én csak a családi életnek élek, legnagyobb örömem, ha hazamegyek feleségem és gyermekeim közé. A nőm köt, vagy varr, én pedig a gyerekekkel foglalkozom, vagy újságot olvasok. Ő, a családi élet, a családi élet mindent pótol.

— Akkor neked igen jó feleséged lehet!

— Nincs párja, hidd el, hogy nincs párja. Szegény leány volt, szerelemből vettem el. De egy milliót ér. Takarékos és igénytelen, a ruháit maga varrja s nem is kell neki több, legfőlebb kettő egy esztendőben. S úgy tudja rendben tartani a házat, hogy a fizetésem egy jó harmada megmarad. Ő tanított engem a valódi hasznos életre. Ha rá gondolok, hogy mire jutottam volna Schäffer Gizivel, akkor szinte szégyellem magamat.

S ezzel folyt a henczegés az ő nyárspolgári voltával egy, ahogy hajdanában henczegett idealistaságával. A hivatalban, meg onnan elmenet, Peval barátom egyébről nem beszélt, mint az ő viszonyáról Schäffer Gizivel. Hogy miből állt ez a nagy szerelem, azt ma sem tudom. De tény, hogy mindennap megvárta őt a próbánál, hazakísérte s ilyenkor ünnepies komolyságot öltött az arca. A szép leány hallgatagon ment mellette. Hogy szerette-e

az elegáns fiút? Miért ne? Szerette szerelem nélkül, mint a szegény leányok azt az embert, aki el akarja venni. A biztos jövő kilátása a ragaszkodás érzetét kelti bennük s a tudat, hogy az az ember a becsület szentesítése mellett fogja karjaiba zárni, fejleszti bennük az ösztartozóságot.

Ám Peval barátom nem tudott eleget beszélni róla, hogyan szereti őt a leány s mennyire szereti ő viszont. Ha együtt mentünk haza s Peval egyszerre mélyen sóhajtott, tudtam már, hogy mi fog következni. A legáradzóbb lirai ömlengések, intim részletek, a minőket jóízű ember senki fiának nem mond el, különösen ha igazak. S mindenképen tudott szerelmének valami ideális tiszta színezetet adni Segítségére volt ebben, hogy szülei semmit sem akartak tudni arról, hogy egy ballerínát vegyen el; ő pedig kész volt szülei akaratával is szembe szállani. Minden szaván látszott, hogy ő kéjeleg az önzetlen szerelem gondolatában, imponált önmagának az ő elfogulatlanságával, melylyel szerelmese állásán tulateszi magát s nem riasztja őt vissza a hordárapós és a varrólány sógornő sem. Gondosan ápolt finom kezén meg-megforgatta a karikagyűrűt, vőlegénységének szimbolumát s kaczerkodva a szegénységgel, számolgatta, hogyan fog majd feleségével megélni a fizetéséből, szülei támogatása nélkül.

Majd egy utolsó kísérletet tett, hogy szüleit megbékélje: rábirta Schäffer Gizit, hogy hagyja ott a balletet. Isten tudja, milyen nehezére eshetett a leánynak az az áldozat s miből fizette ezentul, három esztendőn keresztül, a házbért. De megtette és finom arczán ezalatt az idő alatt is játszott a finom mosoly és megjelenése ezentul is elegáns volt. Nos, és aztán egyszerre csak megszakadt közöttük a viszony, Peval Gyula megbékült a szüleivel, elvette szerelemből azt a lányt, akit szülei az ő számára választottak, Schäffer Gizi pedig mosolyogva ment vissza a színházhoz, ahol továbbra is a menyasszonynak csufolták.

Nem tudom miért, de ez a leány, akinek szíven rúit megcsalataása nem ejtett sebet, aki békén és mosolyogva állította helyre életében a status quo-t, megmaradván változatlanul annak, ami volt, szegény becsületes és elegáns: tisztelettel töltött el. Annál szármalmasabbnak láttam azt az elomposodott embert, aki most is henczeg, érzeleg, kaczerkodik önmagával és komédiázik másoknak. Szerettem volna szabadulni tőle, de mint annak idején a regényével, úgy tolokodott mostan a valóságával. Minden áron illusztrálni akarta az ő szóval festett idilljét: meg akarta mutatni csudálatos feleségét és a nyugalom révét, ahogy otthonát nevezte.

Másnap értem jött s elvitt a lakására.

Egy zöldfa-utczai régi ház második emeletére vezetett. Meghuzta a zsinóros csöngetyű rézkörtéjét, egy piszkos cselédleány nyitotta ki az ajtót. Az előszobában olcsó, féső, megföldözött pokrócz volt fölterítve. Letettük kabátjainkat, kalapunkat s benyitottunk. Barna jutte függönyök tüntek a szemembe legelőbb, majd egy puszt fal, melyen apró tükör lógott. A padló fehérre volt sikálva, a ripsz-székek a kopott abrosszal leborított asztal körül kinos geometriai pontossággal voltak fölállítva. Minden egyes butordarab korhadt volt a használatstól, szinte kiáltott róla a tisztaság. Bántó, rideg, lelketlen tisztaság, melytől megfagy minden érzés. Peval le akart ültetni, de a világrért sem mertem a geometriai félkört megrontani, félttem, hogy az asszony valahonnan előront és összeszid.

Az asszony különben nem jelentkezett, kint volt a konyhában.

Peval barátom ragyogó arczczal a bámulat hangján magyarázta, hogy a felesége igen barátságos vendégei irányában, de amíg a dolgát el nem végezte, az istennek sem mutatkozik. Közben megmutatta a gyerekeit. Egy

bamba, hihetetlenül csöndes ötéves fiút, aki lekuporodott a földre s apró öklét a szájába tömte.

Végre nyílt az ajtó s megjelent az asszony.

A hideg futott végig a hátamon. Könyörtelenül összeszorított ajakkal kívánt jó napot s szeme pillantása egyszerre ráterjedt az egész szobára. Észre is vett valamit, mert szó nélkül kiment, egy törő ronggyal tért vissza s megtörülte az ablak fáját. Ez az asszony folyton a porra vadászik, maniakus tisztasági dühben szenved. Amellett ő maga hihetetlenül lompos és piszkos, elhízott alakján csak úgy lógtak a ruhadarabok s ahogy száját kinyitotta a tisztátalan fogak sárgán-feketén villogtak ki belőle. Keze föl volt törve a sok sikálástól, a haja pedig kócos. Beszéde lusta és kimért, még a szavakkal is takarékoskodik. Amit mond, a házra és pénzre vonatkozik. Pevál barátom pedig az ablakban egy székre ülve, diadalmas tekintettel nézett rám. Mikor az asszony szó nélkül távozott, megszólalt:

— Ez az én nyugodalmas révem, ilyen az én boldogságom. A feleségem szeret, ahogy asszony csak szerethet. Aztán ugy-e bár, nem is látszik meg a takarékoság, mely a háztartásban uralkodik?

Némán bólintottam igent és sietve ajánlottam magamat. Emlékembe idéztem az üde, az illatos, szép és elegáns ballerina képét s beleképzeltem abba a lakásba. Milyen egészen más színezete volna! S elgondoltam, hogy az én Pevál barátom akkor a régi dandy volna, aki mindennap a borbélynál fésülteti magát, Bécsben mosat, s aligha volna szegényebb, mint most, mert hiszen Gizi tud elegáns lenni az ő becsületes szegénységében is.

Aztán átláttam, hogy az az üde teremtés csakugyan nem lehetett ez embernek a felesége, mert a férfi nem azt a leányt veszi el, akit szeret, hanem azt, akit érdemel

Faust sétája.

— Lenau —

Magas hegy... Ormán hajnal pírja ég,
Mít keletről tündöklőn ont az ég.
Egy vándor tör fel a hegy oldalán,
Sietve lendül szirtre szirt után.

E bérceket, Faust, mondd, mi célra mászod?
Ködtől, kétségtől menekülni vágysz ott?
A mélység köde föl kúszik nyomodba,
Rászáll a kétség ott is homlokodra!
Oh örvendj a nap tiszta sugarának
S mely nyomán feslik, a békés virágnak.
Nézd a pacsirtát, mily árván lebeg,
Hol a havas áttöri az eget...
Oh, szálljon üde bércei szél szivedbe
S oktalan gyászod űzze messze-messze!
Lelkedben vágyak lángja ne lobogjon:
A teremtés titkára törni folyton.
Oh, isten ellen istenként ne kelj ki,
Míg sorsod itt e földön tévelyegni.
Örök vágyak tanyája csak a föld...
Isten beléd rejtélyül mit búvölt,
Csak elkarhozva lesz megtudni módod,
Fájó agyad ha rég elrongyolódott...

Mind hasztalan! Zordon kérdések ezre
Csak úzi szirtől szirtre tova, egyre.

Virágot százát tépett már keze
S a mélybe mind látatlan dobta le.
Mohón kapott fel követ kő után
És zúzta szét mind a sziklák falán.
Száz kis rovart morzsolt el ujja, mert
Teremtetéséről egy sem felelt...

Megáll most. Távól harangszón mereng
S a zsolozsmán, mely zendül odalent.
Szellő szárnyán áradva és enyészve
Száll kongás, ének a vándor fülébe.
Lesi a hangok áriját tétova...
S a szakadék mélyébe vész szava:

»Egyszerre, mily különös érzelem!
Nem ismert kín hogy jár át hirtelen!
Szakad a hit utolsó fonala...
Szivemen sötét, fagyos babona...
Oh, hogy a hang, mely letről ide szárnyal,
Keserves nyomor jajaként hat által...
Sivatagjáró tévedt nép, te ott,
Ki jó sáturnak vélsz egy templomot
Hol bús szavadra senki sem felel,
Szived mentő vezérért esdekel?!
Oh, sírhat fohászt, átkot vágyatok,
Az a vezér eljönni sohse fog!«

S a meredeken följebb mind tovább
Düh űzi s láz a hegy bús vándorát —
Bordákon, hol iszonyba vész az ut
S a zerge csak kétségbe esve fut...
Hang föl nem ér már ide odalentől,
De bűg a távol tompa dörejektől...
S lábához már a komor kutatónak
Viharos felhők morajlón huzódnak.
Villám, dörgés alatta mind vadabb,
De ő a mélybe vígan lekaczag:

»Átszöktem hát a zivatar borúján!
Száz tüzes nyelvét ha felém is ölti,
Hiába tátong torka oly vadúl rám,
Lelkem ködéből is majd így török ki!«

S egyszerre ím — léptén a szirt köve
Ing, bomlik és már ő is hull vele,
De gyors mentő kéz nyúl utána ki
S nyugodtan a párkányra emeli.
Egy sötét gúnyos arcz még ránevet
És eltűnik a sziklasark megett.

T. B.

Egy század telt belé, míg a cser nagyra nőtt,
S elég egy óra is, hogy porba döntséd őt.

*

A házasságba mindig
A férj a fő,
De szív is kell a főhöz
S a szív a nő.

Rückert.

A más felesége.

Írta: GEORGES DE LYS.

I.

Csodálkoztam volna leveleden, kedves barátom, ismerve restségedet a levélírásban, ha nem találtam volna meg benne a jó barátok kegyetlen egoizmusának a nyomát.

A café anglais-ban ülve s valami kellemes találkozóra várva, nyugodt lélekkel gúnyolódol rajtam a Bonifacióban átélt kaland alkalmából. A részvéted felháborít s ime a szemed közé vetem, te közönséges szoknyahős, hogy a szerelem, bár mindenütt ritka és mindenkor veszedelmes, egészen más fajtájú ám itten, mint Párisban. Különben itélj magad.

Nyáron érkeztem Bonifacioba. A nyílt tengerről, a reszkető fény közepette láttam ezt a furcsa kis várost, mely fenn lógott a Földközi tenger hullámaintól csapdosott krétás sziklán, mint valami széltől odahordott madárfészék. Kerestem az öblöt, anélkül, hogy csak sejtelmem is lett volna arról, hogy hol lehetne itt kikötésre való szárazföld, míg végre észrevettem a keskeny hasadékat, mely belenyúlt a meredek sziklafalba. A hajó arra felé tartott s miután egy félmérföldnyi ut hosszaiig elkigyózott a függőleges sziklafalak között, végre beért egy kis vízmedenczébe, mely oldalvást kiszélesedett, s amelynek meredek sziklafalain egy sor régi fal képezte a véd-bástyákat.

A kikötőnél kapitányom és a hadnagyom várt, akik akkorát örültek a jöttömön, mint a hajótöröttek, ha valami hozzájuk hasonló emberi lényre találnak.

Felmásztunk a széles kavicsos lépcsőkön egy girbe-görbe utczába, átmentünk a megerősített kapun s belekerültünk a várba. Bizony csak rabnak való hely volt ez: négy mérföldnyi kerületben nem volt más emberi lakóhely, mint a szentháromság-klasztrom, amelyben néhány barát nyomorgott.

A citadellában kaphattam volna lakást, a tisztí pavillonban; de minthogy nem igen szeretek a csapat közvetlen szomszédságában lakni, kijelentettem, hogy a városban fogadok lakást. Ez a szándékom nagyon meglepte kapitányomat, de azért nem volt ellenvetése.

Bayol, a hadnagy, mindjárt magával czipelt az *osteriába*, ahol ez ideig egymagában ebédelt.

Nagy nehezen szállást találtam. Elfoglaltam a fészket, a tengerpart melletti sziklán épült vakító fehérre meszelt házacskát. Százhusz frankért béreltem ki — egy évre! Ugy-e irigyelheted az én olcsó sásfészket, te aki hatvan aranyat fizetsz egy félemeleten levő lakásért, ahol se levegőd, se eged nincsen? Egy nagyobb csónakon elhozattam butoraimat és algiri függőnyeimet s úgy rendezkedtem be, hogy jó ideig lakom majd ezen a nap-sütötte szigeten.

Az egész héten át lakásom rendezésével voltam elfoglalva s nem igen értem rá arra, hogy bejárjam Bonifacio zeglűgös utcáit, melyek nagyon különösen hatottak rám.

Vasárnap reggel még ágyban lustálkodtam, amikor betoppant Bayol és megzavarta boldog tétlenségemet azzal a felszólítással, hogy menjek el vele a misére. Nem vagyok ugyan féktelenül hitetlen, de azért ugyancsak jó ideje, hogy a vasárnapi miséket elmulasztottam. Csodálkoztam azonban Bayol nógatásain, aki se hittérítőnek, se apostolnak nem válhatott volna be. Mikor kérdőre fogtam, nevetett:

— Csak jőjj; tudom, hogy meg fogod köszönni.

Ráálltam a tervre és elmentem. Nagy csoportok vonultak végig az utcákon: elül az öreg asszonyok, közbül a fiatalok és leghátul a férfiak. Most tudtam csak meg, hogy miért tetszettek olyan különösöknek Bonifacio utcácskái: nem láttam benne asszonyokat, jobban mondva fiatalokat. A Mária-templomban, Bonifacio székesegyházában, egyenesen a templom hajójának a végére akartam menni; de Bayol csakhamar visszatuszkolt az ajtóhoz:

— Oda nem szabad menni. Az az asszonyok helye!

Szegény asszonyok, még a templomban is őrizet alatt állnak! Itt nincs kilátás kellemes kalandokra, mint Spanyolországban! Annyi most már bizonyos, hogy ez a garnizon nem más, mint gályarabság, ahol az embert még Tantalus kinjai is gyötrik! Mert nagyon szépek ám ezek a bonifaciai asszonyok. A mórok vére beleolvadt a latin fajtába s innen van az, hogy olyan gyönyörű hamvas barna az asszonyok arca; olyan vérpirosak az ajkaik és főleg, hogy olyan csodálatos fátyolos tekintetű fekete szemek vannak, melyeknek pillái árnyékot vetnek az orczáikra.

Daczára a helyi erkölcsök kegyetlenségének, mely visszavetett engem a templom hátuljába, az oldalhajónak egy pillére mögül mégis csak kitekinthettem az asszonyokra, akik lehajtott fővel hallgatták az isteni tiszteletet s így más látnivalót nem nyujtottak, mint a nyakukat. Hanem milyen szépek voltak ezek a női nyakak! Naptól barnított, bársonyos bőr, melyen barna apró hajfürtök göndörültek. Különösen az egyik nyak volt csodaszép: a hajfürtök kettéválva, selymesen borultak rája. S mikor ez a nyak megmozdult s egy pillanatra megláttam a rajta nyugvó fejcskének elragadó formáit, annyira oda voltam, hogy nyugtalanul izegtem-mozogtam a helyemen. Bayol észrevette ezt:

— Barátom, így szólt hozzám, ha így viselkedel továbbra is, egy hét múlva a napon száradnak a csontjaid. De ez a figyelmeztetés csak félig rontotta le álmodomat.

Amikor a mise véget ért, még mindig olyan voltam, mint az alvajáró.

— Ki ez az asszony, kérdeztem hangosan.

— Az isten szerelméért, hallgass... Várj, míg hazakerünk, otthon majd elmondom.

Hagytam magam hazahurczolni, mert magam ugyan a fellegek közt jártam és csillagokról álmodoztam, az ismeretlen asszony csodaszép csillagszeméről.

Otthon, a kis szalonban, Bayol nyugodtan szürcsölte az abszintet és erkölcsi prédikációkat tartott nekem. Persze, hogy nem hallgattam rája.

— Te nagyon türelmetlen vagy, mondá Bayol nevetve; tudd meg tehát, hogy istennődnek a neve Fior Angela, s hogy férjes asszony...

— Férjes asszony!...

— ... Igen is, felesége Ercol' Orsa Cozzaninak, egy otromba nagy legénynek, aki szőrös mint a medve, kegyetlen mint Kain és féltékeny mint Othello; — remélem, ez elég. — Hanem, hát tudd meg, hogy ez asszony kaczer, mint Éva leányai általában és Bonifacio leányai különösen, és ha majd ott ólálkodol az ablaka alatt, a lakásod mögötti utcában... mert az istennőd egyuttal szomszédnőd is...

— Ah, ez pompás!...

— Mondom, ha ott ácsorogsz majd az ablaka alatt, — már látlak is, hogy hogyan mereszted a szemedet — láthatod majd, amint gazella szemével kikandikál a leeresztett függönyök mögül; — de egyebet nem kapsz, kivéve egy kis törsturást a lapoczkádba, amely oly bizonyos, mint a kétszer kettő, miután te sokkal jobban beleugrottál a dologba, semhogy józan maradhatnál.

— Majd meglássuk! Ne hidd, hogy a veszély talán elriaszt a vállalkozásomtól; ellenkezőleg, hevít és ösztönöz. Meguntam már az olcsó szerelmeket. Ime alkalmam van arra, hogy megint lázba hozhassam a szívemet, amely kezdett már eltunyulni. Olyan szerelem kell nekem, ahol az ember a bőrért viszi a vásárra!... És én ne kapjak ezen a kalandon? Akkor vagy tökfilkónak vagy gyávának kellene lennem...

— Vagy naivnak, mormogta Bayol.

— Biztosítlak, hogy Fior Angela az enyém lesz, s ha a férje keresztezné az utjaimat, hát emberére fog találni.

— Kedves barátom, mondá Bayol, nagy füstkarikákat fujva a levegőbe, sokkal kevesebb dolgom van Bonifacióban és sokkal jobban unatkozom, semhogy megfosztanám magamat ennek a kalandnak a színrehozatalától, mely nekem, mint szemlélőnek, csak kellemes szórakozást nyújthat. Én csak azt mondtam neked, amit tájékoztatásodra töltetlenül meg kellett mondanom. De ha már az önzésem annyira megy, hogy a csontjaidat koczkára engedem tenni, cserében felajánlom szolgálataimat: tekintsd úgy, mint második vállalkozónak. Nem kívánok tőled mást, mint teljes bizalmat; én meg biztosítlak, hogy e bizalommal nem fogok visszaélni... Ah, jól tetted különben, hogy idejöttél, borzasztóan unatkozik itt az ember, ha nincs kedve kalandokra vadászni!

II.

Még ugyanaz nap vecsernye után Bayol megmutatta nekem Orso Cozzanit a piacon, amint hevesen hadonázva veszekedett egy társával a közelgő választások fölött.

Látva, hogy a férj teljesen belebódult a politikába, lesurrantam az utczába, ahol lakik, arra számítva, hogy Fior Angelát egyedül találom a lakásán. Magasra emelt fejjel, látszólag közönyösen jártam az utcán, mialatt lopva az ablakokra figyeltem. Gondom volt arra, hogy a kardom mentől nagyobb zajt csapjon s jó eleve hirdesse jöttömet. Nagy szívdobogással mentem el Cozzani háza előtt, de nem láttam semmit. Amikor azonban visszafelé jöttem, láttam, hogy a függönyök az ablakon kissé szétválnak. Végignézttem az utcán: egy lélek sem járt erre. Megálltam és oda plántáltam magam az ablakkal szembe s azon iparkodtam, hogy egy pillantással kifejezzem mindazt a sok szépet, amit a szívemben éreztem. Végre kinyílt az ablak, s láttam, hogy egy kis kéz nyulik ki rajta, mely elutasító mozdulatot tesz. Csakhogy a kézben rózsza volt. Az ablak becsukódott és a rózsza lehullt a kövezetre. Felemeltem, szerelmesen az ajkaimhoz szoritottam, tudva azt, hogy a függöny mögül minden esetre meglesnek, aztán a gomblyukamba tűztem a virágot. Hiába, a legőszintébb érzelmek kifejezésébe is mindig vegyül egy kis komédia.

Ez időtől kezdve gondosan meglestem, hogy mikor szokott a férj menni és jönni s valahányszor tudtam, hogy a házon kívül van, ismételttem a hadicselt. De az ablak kérlelhetetlenül zárva maradt. Nem tágitottam. Végre egy napon, amikor megint arra jártam, láttam, hogy a félig nyitott ablakon keresztül egy fehér papiros himbálódzik a fal mentén fonalra kötve, valószínűleg azért, hogy az esetleges veszély pillanatában rögtön vissza lehessen huzni... Levél!... Tehát már levelet ír nekem! Haza-siettem, hogy gyorsan elolvashassam: A levélen ez állott:

»Azt akarod, hogy tönkremenjek és hogy velem együtt te is elpusztulj? Érettem, aki oly embernek a felesége vagyok, akit nem szeretek, — nem kár! Csak téged sajnállak!

... Ne hitegesd magad, hiábavaló reménységgel: a tied amugy se lehetek... Ne növelj szenvedéseimet azzal, hogy szüntelen az életed miatt aggódom... Nem lehetek a tied — férjem van; és tudod, hogy milyen ember az uram?... Felejts el, felejts el... Nem akarom, hogy az az ember megöljön!«

Az asszony tehát gyűlöli a férjét? Érettem remeg? Tehát szeret!... A szívem büszkén dobogott s a szemeim megteltek könnyekkel! Ah, ha ez az asszony azt hiszi, hogy ezzel a levéllel lecsitította szenvedélyemet, akkor nagyon csalódik bennem! Mostantól kezdve még boldobban szerettem! Oh, majd találok én módot arra, hogy hozzáférhessek, hogy beszéljek vele, hogy megnyugtassam és meggyőzzem!...

Éppen akkor lépett be Bayol:

— Kedves barátom, alkalmat adhatok neked, hogy meglásd a szíved bálványát.

— Hol? Mikor? Hogyan? rebegetem, Bayol kezeit szorongatva.

— Csak ne olyan tüzesen? Tehát holnap, amikor az évenként szokásos bucsujárást tartják a szentháromság kápolnába. Ott lesz az egész város. Már reggel elindulnak a bucsujárók, végig hallgatják a misét és utána lakomáznak abban a kis oázisban, amit a barátok ott fenn azon a pusztán helyen elővarázsoltak. Jó lábon állok az őriző fráterrel, Fra Antonioval; néhány ezüstpénzzel megnyertem a jóindulatját. Nagyon értelmes, agyafurt ficzkó; ha csak az ördög közbe nem veti magát, biztosan számithatsz arra, hogy találkozol az asszonnyal.

— S ez a Fra Antonio barát?

— Nem, hanem laikus fráter, és ha barát is volna!... Ebben a meleg országban nagyon elnézők a szerelme dolgában. Nem kell ezeket összetéveszteni a más országbeli papokkal. Spanyolországban, Olaszországban, Corsikában nagyon szépen meg lehet egyezkedni a mennyországgal. Te nem is sejtet, hogy alkalmas ajándék, vagy ügye; alamizsna mennyi bünbocsánatot biztosít.

III.

Mindenfelé zúgnak a harangok. A kis csengők vidám csilingelésébe komolyan beleszólnak a nagyharangok tompa zugásukkal. A bucsujáró tömeg kiözönlk a kapuból, kifejti zászlóit a verőfényes napon; az ut fehér porából kiragyo-g a pap aranyos ornátusa; hátul a felcziczomázott, szalagos tömeg. A legények puskát durrogatnak, mialatt az öregebbek mély hangjukat belevegyitik az éneklő asszonyok harmonikus zsolttáraiba.

Az ünnepség fényének emelésére kapitányom kirendelt egy század katonát. A csapatot Bayol vezette. Magam elől mentem; zsebemben a Fra Antoninak szóló levélkével.

— Nem tartom észszerűnek, hogy részt veszel a menetben, szólott hozzám Bayol; ha Cozzani gyanakszik — ami nagyon lehetséges, — akkor tulságosan vigyáz majd az asszonyra. Ha egyszer benn vagyunk a kolostorban, akkor tiszttem után nagyon könnyű lesz megadni neked az alkalmat, hogy az isteni Fior Angelával találkozhassál.

Fra Antonio nagyon szeretetreméltóan fogadott. A szakállát nagy gyönyörűséggel simogatta fel az arcába, amikor odaadtam neki Bayol levelét, melyben tisztességes honorárium volt számára biztosítva. Meg is ígérte, hogy minden tekintetben szolgálatomra áll. Azután, amikor a menet már közeledett, feltuszkolt arra az állványra, amelyet a harmoniumával elfoglalt, mert Fra Antonio volt a kolostor portása és orgonistája. Itt meghagyta nekem, hogy csendesen viselkedjem.

Krónika II.

Bergengóczia.

— április 19.

A szertartás végtelen hosszúra nyult. Nyugtalan-kodni kezdtem: hátha talán Fior' Angela nem is vett részt a bucsujárásban?... Nem túrtöztelhettem magam! ösztönzött a vágy, hogy megnézzem: csakugyan itt van-e az édes asszony s hogy beteljek a látásával: s kinyujtottam a fejem az állvány kerítésén. Fra Antonio két akkord között energikusan visszanyomott a helyemre:

— Corpo di Bacco! mormogta. Qui ama sempre mala testa... Hiszen itt van a donnád, signor.

Ez a biztosítás némileg megnyugtató. Végre kinyitlak a kápolna ajtai s a harmonium vidám hangjai mellett kiözönlött a tömeg. Fra Antonio zenével ünnepelte a közeli ebéd idejét. Aztán átvezetett a kertbe, amely az ő portája mögött feküdt s a hol rózsákat termelt.

— Itt várjon, mondá. A lugasban van egy üveg friss bor: merítsen belőle türelmet.

Sokáig vártam. Fra Antonio elvegyült a bucsujárók közé, akik mindenfelől megkinálták étellel és itallal. A barát végre elfogadta Orso Corrani meghívását az ebédre és ebéd végeztével, viszonzásul, Fior' Angelának felajánlott egy rózsacsokrot a kolostor kertjéből.

A nap éppen a zenithen ragyogott. A tikkadt hőség elől, mely a mozdulatlan levegőben lebegett, elfáradva a reggeli járástól, elbódítva a kápolnában terjengett tömjén-illattól s ellustítva az ebédétől, az emberek a gesztenyefák árnyékába menekültek. Fior' Angela mitse sejtve, követte a laikus frátert, aki ott hagyta őt a bejáratnál e szavakkal:

— Csak szedj, amennyit akarsz; nekem dolgom van a kolostorban.

Aztán becsapta mögötte a kaput és elment... A fiatal asszony egy-kettőt előre lépett... Ekkor hirtelen előugrottam a lesből és feléje szaladtam.

Az asszony kissé elhalványodott, amitől még inkább megszépült, de nem sikoltott. Várt, míg hozzá jövök.

Megragadtam a kezei és megsókoltam. És ő túrt a csókokat, valami kimondhatatlan tekintetet vetve rám; mielőtt még az ajkaink beszéltek volna, szemünk már eljegyeztek egymásnak.

Ő szólalt meg először:

— Mért, hogy oly későn kerülsz az utamba, most, hogy már *Sposata* vagyok!

— Hogy szeresselek!

— Másnak a felesége vagyok.

— Mit bánom én; ha engem szeretsz!

— Ő hűséget esküdött nekem az oltár előtt és birja az én eskümet... Hogy lehessen a tied?

Elhallgattam, nem akarva kimondani a kemény szót... és mást nem mondhattam.

De ő megértett.

— Jól van, légy a szeretőm!... De akkor, ha szeretsz, el tudod-e majd viselni azt a gondolatot, hogy én ugyanabban az időben másnak a felesége is vagyok?

Erre megremegtem. Az a gondolat, hogy ezt az asszonyt továbbra is az a férfi ölelje, kimondhatatlan kínokat okozott.

— Oh, kiáltám fogcsikorgatva, ökölbe szoritva kezeimet, oh, az a nyomorult ember, aki téged elrabolt tőlem!

— Csenedesedj le, mondá az asszony, szenvedélyesen átölelve a nyakamat. Csak azt akartam tudni, hogy igazán szeretsz-e? Látom, hogy gyűlölöd Orsót: tehát szeretsz! szabadíts meg attól az embertől!

Ajkai ott égtek ajkaimon s mialatt én szinte elbódultam, az asszony ellillant.

(Befejezése következik.)

Aligha én vagyok az első ember, akinek megfordult a fejében az a gondolat, hogy a *folklore*on kívül *ladies and gentlemenlore* is van a világon. Vagy nincs nekünk évi ötszáz forint házbérenél többet fizetőknék épp olyan saját és eredeti etnológiánk, szokás-, hagyomány-, nótá-, szólás- és babonakincsünk, mint a népek? És igazság mindezt mellőzni, elkallódásnak dojni csak azért, mert mi nem ködmönben, hanem angol zsákkabátban járunk? Ha én Katona Lajos volnék, vagyis nem lusta és tudatlan fráter, hanem szorgalmas és tudós ember, tüstént nekifognék a jelenkor magyar *ladies and gentlemenlore*-jének gyűjtéséhez és előre bosszankodnám: micsoda rossz szobrot állít majd nekem a háládatos huszadik század bokros érdemeiért. Mert ez a gyűjtés valóban nagy érdem lenne. Mit nem adnánk ma egy könyvért, melyben benne van a Hunyady Mátyás korabeli magyar uri világ egész etnológiája; és mily becses a *Hungaria in parabolis*, Szirmay Antal kilenczvenéves füzetkéje, mely abban szinte páratlan a világon, hogy nemcsak a nép dolgaival törődik, hanem kiterjed a műveltek „lore“-jára is.

Hogy mit kéne gyűjteni és följegyezni? Jaj szinte szédül a fejem, ha elgondolom, mennyi a matéria. És egy egész füzete *A Hétnék* se volna elég papiros az előrajz számára. Hogy mégis mondjak egy példát: megemlítem a jelenkor uri babonái közül azt, hogy Horánszky Nándor unalmas ember, gróf Zichy Jenő pedig kómikus ember.

Az etnológus ebből egymagából roppant érdekes kis cikkelyt tudna pöndöríteni. És én olvasnám a legmohóbban. Mert igazán szeretném tudni: miért unalmas Horánszky Nándor és miért kómikus Zichy Jenő? Mostan fogalmam sincsen róla; de hiába, mégis a babona hatalma alatt állok. Horánszky Nándort soha sem láttam, irodalmi műveit nem ismerem, érdemes pályáját nem kísértem figyelemmel, világeletemben nem olvastam egy beszédét. De ha csak a nevét hallom, már állkapczámban bizsereg az ásitás görcse. Országgyűlési orációiból pedig csak ennyit bírok bevenni: »Tisztelt képviselőház!« Mert ez a husz betű oly elementáris erővel zúditja rám az unalom rejtelmes faktorait, hogy tüstént nyujtózkodom és kiáltok a Juczinak, hogy teritse a lábamra a plaidet, mert délutáni álmom környékez reggel és minden idegem olyan lethargiásan ernyed, mintha másfél gramm anti-pyrint nyeltem volna el... Ez (tudom) pusztán az ostoba babona oktalán hatása. Mert Horánszky Nándor (ab in visis meg vagyok győződve) olyan férfit, akinek Wlassics Gyula, mint egy második Palágyi Lajosnak, pöcsétes levelet adna, bizonyítván, »miszerint folyamodó mulatságossága által a fokozottabb igények is kielégíthetnek«. De hiába, a levegőben van a babona és jaj, most is majd leragad a szemem, ezt a nem tudom hány sorocskát irván.

Épp így nem tudom, miért kómikus Zichy Jenő. Ő excellenciáját már van szerencsém személyesen ismerni.

Igazi szerencse ez, mert a vörösszakálu és fagóthangu »ipargróf« igen szeretetreméltó és kedves uri magyar ember. Hát persze *il faut être bien héros pour l'être aux yeux de son valet de chambre*. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az ujságíró komornyik; de bizony mi zsurnaliszták a politikusokat is, a primadonnákat is mindig mély pongyolában látjuk. És tessék meghinni: a primadonnák negligenciájában is csak oly kevéssé gyönyörködünk, mint a politikusokéban; mert ez a két rokon emberfaj mindig reklámot vár tőlünk. Csak vár; nem kér. De ez a várás rosszabb és kötelezőbb a kérésnél. Zichy Jenővel akár a szlivniczai sánczoknál, akár a Dorottya-utczán találkozom, az első pillanatban mindig az a kis kellemetlen érzés fog el: hogy reklám dolgában adósságot csinállok, de fizetni nem fogok. Hát ez alkalmasint igaztalanság. De szintén a babona dolga. Zichy Jenő bizonynyal rég belecsömörlött már az örökös kinyomtatódásba. Ugy betelhetett a saját nevével, mint a diák, aki először csináltat vizitkártyákat, aztán tiszter végig forgatja mind a százat, míg végre káprázik a szeme és idegen, érthetetlen hanggá válik előtte a saját neve.

Nagyra becsülöm a nemzet grófjában a jókedvű, ötletes és eredeti embert, ezt az igazi ritkaságot. Lám az a gondolat is csak az ő elméjéből pattanhatott ki, hogy beáll második Julián barátnak és fölkeresi a magyarok őshazáját. Tréfa nélkül szólva: ez a gondolat bohó; de kómikusnak nem kómikus.

Három ember van Magyarországon, aki ehhez a dologhoz ért valamit: Vámbéry Ármin, Marczali Henrik és Nagy Géza. Ez a három jeles hazánkfia ugyan nem hatalmazott föl engemet semmire; de a nevökben ezenel mégis fogadok száz-száz, tehát összesen háromszáz jó szivarba, hogy gróf Zichy Jenő nem fogja fölfedezni nemhogy a párducz kacagány, de még a nyulbőr őshazáját sem.

Mert nem tudunk ugyan valami sokat, de azt az egyet bizonyosan tudjuk, hogy nem tudunk semmit. És ez is valami, sőt sok. Kőrösi Csoma, Reguly, Jerney még ezt sem tudták.

Mindazáltal éljen az őshaza és Zichy Jenő!

Tudományos expedíciót rendezni a legszebb sport. Én is tüstént üzném, ha százannyi jövedelmem volna, mint most van. Felséges multság fölpackolni egy csomó zoologust, botanikust, geológust, anthropológust, régiségbuvárt, nyelvészt, piktort, írókét jágeremmel egyetemben, aztán nekivágni Bergengóciának vagy egyéb taposatlan tájéknak. Az igazi bohémek közt megférnek ám a tudósok is, akik szintén bohémek egy kicsit. (Tessék csak meglesni őket a Kispipában.) Szóval a kompánia pompás. Én a háziur vagyok a sivatag közepén is és nincs más gondom, mint hogy vendégeim jól érezzék magukat. A körültem történő tudományos dolgokból ugyan nem értek egy kukkot sem, de olykor belepillantok a bogarász spirituszos üvegébe, a botanikus tarsolyába, megforgatok kiásott követ, cserepet, koponyát, rápillantok a képiró vázlatára, cigizgetek a lateinerekkal és mindenek fölött vadászok, párhuzamot vonok a *danse de ventre* meg a

csárdás között és vásárlok szőnyeget, fegyvert, agarat, selymet, drágakövet, bicskát. Hazatérvén pedig e szolid korhelységből, kinyomtatatom az én jó tudós pajtásaim unalmas könyveit, és nem félek többé a haláltól, *non omnis moriar*, mert ime a zoologusom valami bolond névtelen svábbogarat *Blatta Jaákhi*-nak keresztelt el a tiszteletemre.

Én ugyan többre becsülöm az én svábomnál a szép impressziókat, a megjavult gyomrot és a fegyvereket, melyeket haza hoztam; de a tudós világ azt mondja, hogy az expedíció fényes eredménye az én érdemem s hogy dicső Maecenas vagyok.

Ez sem épp kellemetlen érzés. Mert egy esős délután a kereveten heverészve eszembe jut, hogy mégis derék dolog az, ha a magyar nem a néma gyerek többé a tudomány családjában és nem a kuczko a helye. Ennek a potom százezer forintnak igazán nem lehetett volna okosabban a nyakára hágni.

... Mindennek okáért nem igazságos dolog a Zichy Jenő expedícióját vicczelni. Talán inkább sajnálkozni kellene, hogy a nemzet grófja tudományos fegyverzet dolgában egy kicsit gyöngén szerelte föl magát. Az expedícióban a magyar tudományt Szádeczky Lajos, Bálint Gábor és Wosinszky Mór képviseli.

Valóban nehéz kitalálni, mivel fog bibelődni ebben a hosszú utban a szorgalmas bibliothéka-buvár Szádeczky professzor, aki az őshaza keresését természetesen épp oly jámbor Jules Verne szándéknak tartja, mint minden középiskolát végzett magyar. Én, ha historikus volnék, nem indulnék erre a kirándulásra, mert gyötrene a gondolat, hogy fél esztendeig úgy kell gruppirozni a semmittevést, hogy lázas tevékenységnek lássék. Mert igazán: mi dolga lehet egy magyar történetírónak olyan népek között, amelyek nyelvéből nem ért egy szót sem s akiknek — sajnos — latin kodexekkel tömött levéltárai nincsenek? Anthropologusnak nem anthropologus; a rövid fejet nem tudja megkülönböztetni a hosszutól, a koponyamérő czirkalom pedig olyan rejtelmes eszköz előtte, mint egy spektroskop. Fauna, flora zárt világ neki. Pingálni nem tud. Mit csinál hát, hogy *aliquid fecisse videatur*? Czigarettez és rimánkodik a tolmácsnak: kérdezné meg a török vargától, hogy mi az ára egy pár papucsnak. Szóval egy kedves és fölösleges laikus a társaságban.

Csodálom azt is, hogy jó Szentkatolnai Bálint Gábor Zichy Jenőhöz csatlakozott. Ez a székely Mezzofanti igazság szerint csak Kelet-Indiába, a dravida-népek közé mehetne a magyar őshazát keresni, mert ő — a világszerteben egymaga — azt hiszi, hogy a magyar nyelv törzsöke a tamul nyelv. Példa (ezt, könyörgöm alázatosan, kinyomtatta a jeles tudós) a magyar »erény« szó, mely megvan a tamul nyelvben is. Ez csakugyan rendkívüli egy rokonság. De szerintem csak úgy fejthető meg, hogy Baróti Szabó Dávid, aki az »erényt« gyártotta, vagy a tamul testvérektől kapta ezt a szót valamely titkos üzenet révén, vagy maga terjesztette széjjel a Malabár partokon, az indusok között. Szentkatolnai Bálintnak szent meggyőződése, hogy Zichy Jenő Derecskén keresi Palermo

városát. Micsoda tudományos értéke lehet hát e vállalkozásnak, mikor az expedíció nyelvésze eleve tudja, hogy helytelen uton járnak.

Wosinszky Mór plébános ur egyike ama derék plébánosainknak, akik régiségbuvárlattal is üzik a vidéki élet unalmát és kiástak egynehány fibulát meg római téglát. Egyebekben »ismert keleti utazónk«, mert hiszen Schwimmerrel lent járt Konstantinápolyban, Kairóban, Jeruzsálemben s tudományos tapasztalatairól könyvet is irt. Ez a könyv igazi gyöngy a humor dolgában. Szüntelenül a körül forog, hogy a szerző magas termete három világrészben élénk feltűnést kelt a benszülöttek között s hogy milyenek az ebédek a fogadóiban és a hajókon. Valóban kíváncsiak lehetünk, hogy az őshaza lakói miként fogják elbírálni a főtitelendő ur magas természetét, s hogy Bergengóciában jobban főznek-e, mint Szegszárdon.

Kegyelmes gróf Zichy Jenő uram, önnek még mindig módjában van egynehány természetvizsgálót is magával vinni. Az istenért, cselekedje meg azt az okos dolgot, mert különben féltő, hogy azt a bizonyos babonát olyan adatok támogatják, hogy szinte megszűnik babona lenni.

Jaákh.

SAISON.

O primavera!

»Rideg köfalak közt senyved a poézis,
Csináltabb a virág, keserűbb a méz is.

Ezt a napokban becsületszavára állította egy ma is élő jelestünk. Félreértések kikerülése végett eleve kijelentem, hogy ez a ma is élő jeles én magam vagyok. És, amikor a fővárosi tavasz gyönyörűségeiről akarok elmélkedni, azon veszem észre magamat, hogy itt mindenkéltől saját magamat kell megczáfólnom, ha tanulmányomat a komoly alaposág zománczával óhajtom fölruházni.

Kétségtelen, hogy a fővárosi tavasznak is megvannak a maga poétikus mozzanatai. Nem akarok az ugynevezett első fecskére hivatkozni, amely kérlelhetetlen szigorúsággal helyezkedik el az eresz alatt, tekintet nélkül arra, hogy az eresz rendezett tanácsu városban avagy nagyközségben foglal-e helyet? Nem akarok a márcziusi ibolyákra utalni, amelyekhez állandóan egy virágárús kis leány és egy darabka ezüstpapiros van mellékelve, nem aknázom ki a sárga cipők kínálózó thémáját, amely annál kopottabb lesz, minél újabb a cipő, lemondok a téli álmukból fölébredt turf habituék jellegzetes külső tulajdonságainak az ecseteléséről, sőt ridegen visszautasítom azt a gyanúsítást is, mintha a nyitott fiakkerek irodalmi értékesítésével óhajtanám a barátságos olvasót untatni.

Nem. Ezek ugyan biztos tünetei a tavasznak, a fővárosi tavasznak, de mindezeknél és az összes kalendáriumoknál ékebben nyilatkozik meg a kikelet a következő jelentékeny momentumokban.

1. Az állatkertben megjelenik valamely exotikus nép. Ez az exotikus nép, a körülményekhez képest, lehet sioux-indián, matabele-néger, tűzföldi lakós, eszkimó stb. stb. Végre is, ez mindegy. A fődolog az, hogy az illető törzs sátrakban tanyázzék, harci dalokat énekeljen és olyan nyelven beszéljen, amelyet mi nem értünk. Ha tehát barátságos olvasó, valamelyik éjjeli kávéházban olyanvalakivel

találkozol, akinek a nyelvét nem érted, és aki közben harci dalokat énekel, akkor ne tűnődjél azon, hogy mi az illető: sioux-indián-e, matabele-néger-e, tűzföldi lakós-e vagy eszkimó-e? Ő egyszerűen a tavasz hírnöke, sem több, sem kevesebb. Hogy emellett üres óráiban miféle néptörzshez tartozik, az igazán mellékes.

2. A váczi-utcza megtelik szép asszonyokkal. Sorra látjuk összegyűjtött ideáljainkat, sorra látjuk, de nem ismerjük meg őket. A tél folyamán valami csodálatos változáson mentek keresztül. Szemüknek a ragyogása, arcuknak a rózsapirja nem hagyott alább, nem fogyott meg a természetük sem, sőt! Éppen ez a sőt, ez az a bizonyos változás. És míg csendes melankóliával konstatáljuk magunkban, hogy minden ideálunkat kellemetlen, idegen emberek veszik feleségül, arra a vigasztaló eredményre jutunk, hogy az asszonyoknak ez tökéletesen mindegy. Sőt némi kárörömmel tölthet el bennünket az a tény, hogy ez a szép asszony, akinek a termete — ideiglenesen — annyira el van rontva, nem a mi feleségünk, hanem másé. Ha tehát barátságos olvasó, a váczi-utczán a régi ideáloddal találkozol, ne intézd hozzá azt az indiskrét kérdést, hogy miképpen töltötte a telet, hanem vedd tudomásul, hogy ő a tavaszt jelképezi, jelképezi minden esetre, jelképezne akkor is, ha te vetted volna feleségül. Ilyen körülmények között valóban jobb, hogy nem te vetted el. Így legalább önzetlenül gyönyörködöl benne, mint egy szép költeményben. Hogy a költő hányszor átkozta el a Múzsát, míg a kellő rímeket megtalálta, az megint nem tartozik reád.

3. Az oroszlánfóka elpusztul. Az oroszlánfókanak az a tavasz, ami a virágnak a tél. Némi túlzással tehát azt is mondhatnám, hogy az oroszlánfóka megfordított virág. Az oroszlánfóka a hideg égöv alatt tartózkodik, kivéve, ha valamely állatkertben nincs alkalmazva. Ilyenkör azonban csak a telet tölti ki, tavasszal elhunyt. Ha valaki azt mondja: »Ez az oroszlánfóka már négy tavaszt látott«, akkor az illetőre a természetbúvárok ráadják a kényszerzubbonyt. Ha tehát az újságokból arról értesülsz, hogy az oroszlánfóka elhunyt, monddad a költővel: »Az oroszlánfókanak megtiltani nem lehet, hogy ne muljék, ha jó a szép kikelet.«

4. Új életre kél a promenád-szerelem. A fegyveres erő meghódol a gyöngye nemnek. Bakák, huszárok, fűvézerek és vártüzérek tarka változatban kurizálnak a dajkák és pesztonkák légiójának, amely ilyenkor kedves gyermekeket sétáltat a fővárosi berkek háromkrajczáros padosrai között. A kedves gyermekek rövidesen megtanulják, hogy összesen százkét gyalogezred van, minden ezred négy zászlóaljra, minden zászlóalj négy századra, minden század négy szakaszra oszlik. Ha tehát gyermekeid hazatérvén, torkuk szakadtából kezdik énekelni azt a nótát, hogy: »En leszek az első század szakaszvezető«, akkor ne ujjongj barátságos olvasó, mert ez nem azt jelenti, hogy gyermekeidnek érzékük van a népies szellem és a magyar génusz iránt, hanem azt, hogy szeretett szobaleányod érdeklődik a hadsereg szelleme iránt. Más szóval, hogy itt van a tavasz.

5. Megalakulnak a különböző turista-egyletek, amelyek a földalatti villamos vasut érdekében keletkezett dombokra és sziklákra rándulnak ki. Naponként láthatók a fővárosi hegymászók, amint zöld vadászkalappal és szeges végű turista hoddal fölfegyverkezve ott mászkálnak a villamos vasut megállóhelyei között. Vannak külön hölgyosztályok is. Ha tehát ilyen alakokat látsz barátságos olvasó, ne tűnődj azon, hogy vannak emberek, akik a kényelmes aszfalt helyett inkább a rögös kocsiuton mászkálnak, hanem vedd tudomásul, hogy ez az a híres *excelstior*, amelyről gyermekkorodban annyit hallottál. Ezt is a tavasz fakasztja ki az emberek kebeléből.

6—42.000. Megjelennek a bicziklisták, a műkedvelő fotografusok, a „Vigyázat, mázolja“ fölírással ellátott padok, a propeller-kormányosok és más tavaszi lények. Mind a te dicsőségedet zengik óh tavasz, vagy ha jobban tetszik, óh kikelet! És ezt cselekszem én is, amikor csillagos áprilisi éjszakán nyitott ablak mellett elmélkedem a sioux-indiánokról, a férjhez ment ideálokról, az orosz-lánfókáról, prömenád-szerelemről és a nagyköruti turisztákról.

Riporter.

Krónika. III

Tilos a dohányzás.

— április 19.

Nem tehetek róla: nekem imponál minden ember és minden hatóság, aki és amely olyasvalamit mer elkövetni, amiért ország-világ vagy kineveti, vagy azt mondja: no itt megáll az eszem, ez hihetetlen ostobaság. Elgondolom ilyenkor, hogy az illető abderita valószínűleg nem ostobább, mint a rajta szörnyüködők nagy része s valószínű, hogy ha ő is közönség volna, szintén megállna az esze. Ezeknek az abderitaságoknak legnagyobb részét a hivatalos szempont szüli, mely vagy egyoldalú gondolkodást, vagy pedig szakértelmet juttat érvényre. Így a Sélley híres köpködési tilalma magában véve óriási nevetség, de ha az ember székvárosi tisztaság magaslatára emelkedik, ha szakszerűen tekintetbe veszi, hogy a hordárok a sok rossz kapadohánytól többet köpködnek, mint más emberek, akkor meg van okolva a rendelet, mely látszólag a hordárokat eltiltja valamitől, amihez mindenkinek alkotmány- és természetadta joga van.

S ha Sélley köpködő tilalmat ad ki, ha Nopcsa Elek báró az operában folyosórendeleteket léptet életbe, mindakettő tapasztalásból tudja, hogy a közvélemény minek tartja őket, de azért ők rendületlenül intézkednek tovább. Operavezetőséghez, főkapitánysághoz és városi tanácsossághoz lehet, hogy nem kell se ész, se tudomány, de bátorság mindenesetre kell.

Annál különösebben érintett a közvéleménynek szörnyüködő erupciója a tettes tanács egy intézkedése fölött, mely nézetem szerint nem is olyan ostoba, amilyennek látszik. Az omnibuszokon, ló- és villamosvasutakon egyáltalában beszüntették a dohányzás szabadságát. El kell ismernem, hogy a milleniumot méltóbban is megünnepelhette volna a székesfőváros, mint ezzel a dohányzási tilalommal — a kivágott városligeti fákon kívül az egyetlen monumentális alkotása ezer éves multunk emlékére — de egyrészt nem tartom ezt az intézkedést a személyes szabadság oly megsértésének, melyért barrikádokat kellene emelni, sem pedig oly bornirt észjárás, kisvárosi szűkkeblűség intézkedésének, amilyennek szenvedélyesen szivarzó ujságírók állítják.

Igaz, hogy a világvárosi méltósággal nem fér meg a világvárosi publikumnak ilyen aprólékos utbaigazítása, melynek két forinttól ötvenig terjedhető pénzbírság ad nyomatékot. Jogos és okos a hivatkozás Párizsra és más

Budapesthez hasonló világvárosokra, ahol senki sem törődik azzal, hogy az omnibuszon fúj-e magától valaki füstöt, vagy nyel-e. A világvárosi élet megszüli a világvárosi szabadságot és a világvárosi szivarfüstöt. Az is igaz, hogy kegyetlen dolog az embert ez alternatíva elé állítani: vagy gyalog mégy, vagy eldobod a szivart, melyre csak most gyujtottál rá. S az alternatívának vannak súlyos gazdasági következményei is: ha a szivarozás mellett maradok, megkárosul a világvárosi közlekedés, ha az omnibuszra ülök, megkárosodik a kincstár és Véri Károly, aki daczára nagytrafikos létének, elég bátor volt a szivarozás tilalma ellen szavazni. Igaz az is, hogy ezzel az apró szekaturával nagyon megboszantják a publikumot, mely fogcsikorgatva száll csak föl az új omnibuszra. De mindezekkel szemben az is igaz, hogy a mi nagyérdemű társaskocsi-publikumunk megérdemli azt az egyiptomi sanyargatást az ő omnibuszi civilizálatlanságánál fogva.

Lehet, hogy nekem könnyű elfogulatlankodni, mivel soha nem érek rá társaskocsin menni. Hajszolt ember vagyok, aki mindig siet, s ennél fogva gyalog megy. De nemcsak az érkezés hiánya foszt meg ettől a luxustól, hanem valami különös lokális félelem is, mely elfog mindennemű társaskocsin. Irtózom az omnibuszi egyenlőségtől, mely hat krajczárért módot nyújt akárkinek, hogy akárki mellé telepedjen s hat millió áru nevetlenséget kövessen el. A mi omnibusz-közönségünk részben takarékos hölgyekből áll, részint polgári urakból, kik az omnibuszt *hors civilisation* helyének tekintik, mely nem kötelez semmire. A vértől csöpögő mézáróslány odatelepedik a selyemruhás hölgy mellé, aki nem tud tőle elhuzódni, mivel a másik szomszédja meg egy szerelmes pillantásu Don Juan. A mézáróslány azzal a jelszóval döngöli véres nadrágját a selyemruhához: »Ugy fizettem, mint ő, mi közöm hozzá?«

Hát kérem, ez a miközömhöz-zá-féle felfogás az, ami megkülönböztet bennünket a vidéki világvárosoktól, amilyen Párizs. Ott minden meg van engedve, mert az emberek udvariasak. Ott a mézáróslány, ha látja, hogy szomszédját bemocskolná, inkább áll, vagy le is száll. Ott a szivarzás szabadságát maguk függesztik föl, ha látják, hogy valaki köhög a füsttől.

Szóval, a mi közönségünk az omnibuszon is a merő jog álláspontjára helyezkedik, még pedig a fizető ember jogára. Tessék megnézni egy villamos kocsit, melynek mellső és hátsó részén meg van engedve a dohányzás. Ember ember hátán tolong s a kocsi tetejéről leeresztették a *megettelt* — táblát. De azért elszántan, mint Dugovits Titusz, égő kanócczal a szájában ráveti magát a telt kocsira néhány ur és úgy ahogy befurja magát a nagy tömegbe. A szivarja hamuja ráhull az egyik szomszédjára, amint egyet fordul, az égő vége megperzseli a másikat a kabátját. De ezzel ő nem törődik. Ide kinn a szivarozás szabad, tehát ő szivarozik. Embertársával nem törődik, sőt ha a préselt helyen lehetetlen kivenni szájából a szivart, akkor még a könyökével is nyit magának utat, gorombáskodik általánosságban a kocsi teltömött-

sége miatt s a szegény konduktort összegazemberezi speczialiter.

A publikumnak erről a fesztelenségéről feledkeznek meg azok, akik a szabadság megnyirbálásán bosszankodnak. Bizony-bizony, a mi kedves világpolgártársainkat nevelni kell, még pedig pénzbírsággal. Intézkedéssel, mint a milyen az, hogy tele kocsi nem szabad feltolakodni, haladó kocsi nem szabad leugorni, a mi idegeneink nem törődnek, mert megszegése legfőlebb a konduktornak egy könyörgő szavát provokálja. Két forinttól ötven forintig terjedő bírság szerezhethet csak az omnibuszon érvényt az internacionális udvariasságnak. Ha a mi publikumunk vinné annyira, hogy omnibusztársában ne vadonat idegent látna, akihez semmi köze, hanem egy embert, akinek öt vagy tizenöt percze a szomszédja, ha szabadságát arra használná föl, hogy az omnibuszon való járás kellemetlenségeit tehetségéhez képest csökkentse, akkor joga és oka volna föllázadni a hatósági gyámkodás ellen.

De akkor azt hiszem, a tettes tanács nem is keresné szivarzó tilalmakban a halhatatlanságot s akkor omnibuszon járnai nem is menne olyan demokrata cselekedet számba, melylyel Zichy Jenő népszerűséget szerez magának. Mostanában valóban élénk szimpátia az emberi egyenlőség iránt ellensúlyozhatja csak az omnibusz-levegő telítettségét. S istenem, a milleniumi ünnep szempontjából sem olyan megvetendő intézkedés ez, mely lehetővé teszi a külföldi látogatóknak, hogy omnibuszra üljön afféle impresszió nélkül, hogy Budapesten a tömlöczök elé lovakat fognak.

A mi közönségünk ezzel nem lesz ugyan omnibusz-képesebb, mint volt eddig, de az is valami, ha a hebegő vőlegényjelöltre, mikor háztűznézőbe megy, az apja ráparancsolja: »szóra ne nyisd a szádát!«

Az idegen is, ha az arczára nem szórják majd a szivar-hamut, nem fogja tudni, hogy ettől csak 2—50 frt bírság terhe tartja vissza a budapesti világpolgárt.

Simplex.

INNEN-ONNAN.

♂ **Bókok.** A katolikus papok általában finom és kedves emberek. (Vajay István sem czáfolat erre. Tisztelet a kivételeknek!) Különösen finomak és kedvesek pedig azok a nagy pápista papok, akik Rómából küldetnek világgá, nem is azért, hogy az evangéliomot hirdessék, hanem azért, hogy a vatikáni udvart, egyéb hatalmas souverain udvaroknál képviseljék. A pápai diplomácia tán minden diplomácia közt a legfinomabb, legnyájásabb, legmosolygóbb, legsimább. *Agliardi* bécsi nunciust, aki most nálunk jár látogatóban, végtelenül enyhe aranyos urnak képzelem. Ime, ide jön ez a finom uri pap Magyarországra, mely az ő csiszolt világától meglehetősen távolos, barbárhírű provincia. Mária országa — az Isten háta mögött! ... De ime, ide jön ő, mert hiszen itt viaskodik a papizmus ellen a liberalizmus, ami nekünk nagy dolog, neki ellenben inkább csak kuriozum, lévén a papizmus igen biztos az ő dolgában. Ide jön ő mégis, megnézni: milyen is közléről az a naiv nagy erőlködés, amely mikoron győztesnek érzi is magát, nem lesz képes komolyabb karczólást sem ejteni Rómának örökké való márvány pilléreire. És ide jöven és itt lévén az igen szent,

igen fölényes és igen finom diplomata férfi, eped a vágytól, hogy a némimüleg durva, mindazonáltal számbaveendő magyar nemzetnek hirtelenében valami igen kellemes bókot mondjon. De mit is lehet a magyar nemzetnek mondani? Mit is tanult ő zsönge gyermekségének ideje óta a soktudományu oszlopos római kollégiumokban? Ah igen! Ez az a vitéz race, mely annyit verekedett a pogány törökkel! Mennyire el lehetnek itt keseredve az emberek a pogány török ellen! Ah, bizonyára igen kellemes hatást tesz itt, ha az ember a római szent atya nevében kijelenti, hogy rendkívül szép dolog az a magyaroktól, hogy oly felette elszánt módon hadakoztak vala a pogány törökök ellen. És a finom pápai diplomata lekötelező nyájas mosolylyal biztosítja is a magyarokat arról, hogy Róma teljes tájékozottságban és elismerésben leledzik velük szemben, a pogány törökök ellen való vitéz hadakozásaiknak miatta. A derék magyarok pedig nem minden zavar nélkül teszik zsebre a nyájas bókot s a világért sem merik a szent és finom férfinak megmondani, hogy kérem ez egy kissé régebben történt s azóta elmúltak már némely századok s a mi nézeteink a pogány törökök felől lényegesen megváltoztak vala. Mi azóta már a legduzzadóbb pogány török szimpátiákba estünk, vittünk diszkardokat a basáknak, kivilágítottunk Plevna örömeire és Istambul nálunk sokkal népszerűbb, mint Róma. Sőt még akkor is, mikor bástyája valának a kereszténységnek a pogány török áradat ellen, — még akkor is abban a vélekedésben élt közöttünk igen sok kurucz magyar, hogy a pogány török még mindig kedvesebb nekünk, mint a keresztény német... Hogy egy szóval: mi a világbéli létjogosultságunkat korántsem kötjük a törökök ellen elkövetett vitézkedéseinkhez, melyek nagy részét különben is nyakunkra hozott német, vallon, olasz és egyéb nemzetbeli lovagok, muskétások és dragonyosok hajtották végre azért, hogy kiverjék innen a törököt, egy füst alatt agyonverjenek bennünket is... Mindezt nem lehet a finom diplomatának szegrül-végre elmagyarázni, hanem el kell fogadni jó akaratu bókját, úgy amint az adatik. De mégis furja az oldalunkat az az ágaskodó ellenészrevétel, hogy bizony lesz még nekünk egyéb érdemünk, értelmünk és értékünk is itt Európa keletén s nem csak az, hogy véletlenül és kénytelenül vissza ütöttük hajdanában a törököt, ha az éppen ránk ütött. Am elnyeljük ellenvéleményünket s még csak viszontbók formájában sem figyelmeztetjük a kedves, szelid nunciust bókjának ürességére. Nem mondjuk el neki, hogy viszont Róma főképpen azért kedves a mi szemünkben, mert olyan snájdigul cselekedte meg a szabin nők elrablását, vagy mert olyan kitaró bátorsággal küzdött Hamilkar és Hannibál ellen a pún háborukban.

* * *

△ **Egy szótöbbség.** Nemcsak az egyházpolitikának, hanem az egyházpolitikai embereknek is bajuk van a főrendekkel. Kicsibe mult, egy mágnás kaszinói tagon, hogy az a privátbaj országos skandalummá nem fajult. *Wlassich Gyula*, aki eddig doktor és a középiskolai tanáregyesület tagja volt, hogy miniszter lett, méltósága czimén be akart lépni a nemzeti kaszinóba. A nemzeti kaszinót politikai testületnek nem ismeri senki, azonban nem is érthető, miért muszáj a miniszternek, ha egyéb köteleknek nem fűzik hozzá, épen miniszterváltánál fogva a nemzeti kaszinóba belépni. Am eddigelé, *Baross Gáboron* kívül, még minden miniszter tagja volt a mágnás kaszinónak, az igaz, hogy jóval a minisztersége előtt. Ez a szokás csábithatta. *Wlassich Gyulát* is a *Kossuth Lajos-utcai* palotába, ahol egy szótöbbséggel befogadták. Nos, a fogadtatást nem lehet valami szívesnek nevezni, de el kell ismerni, hogy *Wlassich Gyula* szívesebb fogadtatást nem is érdemelt meg. Először, mert a nemzeti kaszinó nem politikai egyesület, s így politikai jövezimen, pusztán mint miniszter senkinek sincs oda belépése. Másodszor pedig, mert *Wlassich Gyulának*, a miniszternek, nem szabad oly impolitikusnak lenni, hogy *Wlassich Gyulát*, a doktort, engedje a nemzeti kaszinóba. Tudhatja, hogy akik leszavazták a főrendi

házban, leszavazhatják a kaszinóban s a doktor hiúságával nem szabad a minisztert egy valószínű refusnek kitenni. Egyébképpen a refus megvan; hála istennek, nem a miniszter kapta, hanem a doktor, akinek most már privát dolga és gusztusa bemenni egy társaságba, melynek a fele nem akarja ott látni.

* * *

△ **A Magyar Hirlap** a vádlottak padján ült s *Horváth* Gyula, *Fenyő* Sándor, *Márkus* Miksa és *Kohn* Dávid nemsokára fogházban fognak ülni, Bokszeg és Popu Juon miatt. Lovagiasabb vádlottak fölött még nem ítelt esküdtszék. Elítéltetésüket főképp annak köszönheték, hogy mindegyikük magára háritotta a többiek bűnét s egymagában akart bünhődni, no meg annak, hogy szives előzékenységgel segítették a magánvádlót panaszra erősítésén. A sajtótárgyalásokon megszoktuk a halmozott becsület-sértéseket, amelyeket a vádlottak a vádlók ellen elkövetnek, ebben a pörben itt azonban a vádlottak magatartása meghonosította a szalon-hangot. Hiába a Magyar Hirlap mindenütt előkelő s ha a fegyházba kerülne, még azt is szalonképessé tenné.

* * *

✧ **Április 28.** Sok viz folyt le azóta a Dunán, amióta gróf Zichy Jenő indulóban van Ázsia felé, hogy felfedezze, ha nem is éppen az ősmagyarok, de legalább az ősz Zichyek régi hazáját. Az ősz Zichyek régi hazája állítólag Zich vára, valahol a Fekete tenger körül. Mások szerint a tenger színében egy kis tévedés van — és jobban délre, a Vörös tenger felé kell a nagyuri nemzetség ősbölcsőjét kutatni. De ez mindegy. Ami kétség még ma ez irányban uralkodik, az szétoszlik, mihelyt gróf Zichy Jenő csakugyan indul. De mikor indul csakugyan? A lapok már vagy tiz esztendő óta szünetlenül indítják őt. Ő persze nem tehet róla, hogy a lapok nem mindig mondanak igazat. Most már megint kitéztek egy indulási fix terminust. Ápril 28-án csakugyan indul! Visszavonhatlanul ápril 28-án! Ápril 28-án okvetlenül és egész bizonyosan! Csakhogy évszámot nem irnak ám a lapok az ápril 28. mellé. Nem csoda hát, hogy a tiz esztendei vakhíreszteléssel skeptikussá tett közönségnek csak kisebb része hiszi azt, hogy az Ázsiába indulásnak ápril 28-ika alatt, 1895 ápril 28, vagyis a folyó hónap vége értendő. A népben lakozó kiürthetetlen játékvágy ezt a terminusos bizonytalanságot már ki is aknázza. Mindenfelé totalizátorok keletkeznek s tenni lehet tetszés szerint az *indul-ra* és a *nem indul-ra*. Tény az, hogy az utóbbira eddigelé hallatlanul többen tettek, mint az előbbire. Ha gróf Zichy Jenő a folyó hó 28-án véletlenül mégis és csakugyan *indul* Ázsiába, néhány merész játékos óriási nyereségeket fog besöpörni. Mert ez lesz a legszenzációsabb meglepetés tiz esztendő óta a magyar fővárosban.

* * *

✧ **Sic itur ad astra.** Az a szegény Szeless Adorján évek óta zsurnalistáskodik s mivel egy kissé gyöngé író, soha sem volt képes annyira vinni, hogy valamire való lap csak egy árva cikkkecskét is közöljön tőle. Mint lappangó zúglapok szerkesztője és munkatársa, tengődött a külső Csömöri uton — mignem egy amerikai reklámideája támadt. Egy éjjelen mennykő nagy durrantást csapott a Hentzi-szobor tövében. A durrantás betört hat ablakot a 40 kr; vagyis ért mindössze $6 \times 40 = 2$ frt 40 krt. De Szeless Adorjának a nagy zaj semmiért mégis többet ért. E percztől fogva üldözött, bujdosó »hazaffy« lőn, akit a rendőség nem tud elcsipni, aki ellenben egyszerre a leghiresebb szenzációs hirlapok keresett cikkírója. A durrantás óta nem írhat olyan rossz cikket, hogy kapva ne kapjon rajta a magyar napisajtó. A komoly és kitünő Rákosi Jenő érdekes hirlapja, egyik első rangú irodalmi és zsurnalisztikai forumunk tágra nyitotta hasábjait a zúgzsurnaliszta előtt. Szeless Adorján ma valósággal főmunkatárs ott, ahol eddig még korrektor sem igen lehetett volna. Ime, mit nem mivel egy marék nagyot pukkanó dinamit!... Istenem! Ha már egy Szeless Adorján is

ennyire viszi, egy durrantás révén, mivé lehetne még például egy Herczeg Ferencz, ha elszánná magát arra, hogy egy petárdát pukkantson el a Hentzi-szobor környékén, valamelyik tavaszi éjjelen!

* * *

+ **Két interview.** A »Neues Wiener Tagblatt« meginterviewolta Bánffy miniszterelnököt Kossuth Ferencz tapolczai képviselő felől. A főkérdés az volt: »olyan ember-e K. F., hogy tartani lehet politikai szereplésétől?« A miniszterelnök így felelt: »Nem abból a fából van K. F. faragva, hogy ránk nézve veszedelmes lehetne; hiszen még a különböző árnyalatu *negyvennyolczasokat* sem sikerült neki egyesíteni.« A »Neues Wiener Tagblatt« ezt az interviewet ki is irta, ki is nyomatta. Azután meginterviewolta Kossuth Ferenczet. Ezt az interviewet már nem irta s nem nyomatta ki. A főkérdés ez volt: »Olyan ember-e Br. B. D., hogy tartani lehet miniszterelnöki szereplésétől?« Tapolcza képviselője így felelt: »Nem abból a fából van faragva a miniszterelnök, hogy ránk nézve veszedelmes lehetne; hiszen még a különböző árnyalatu *hatvanhetesek* közt sem sikerült neki megcsinálni a fuziót.«

MŰVÉSZET.

Tavaszi kiállítás.

Mindent megérünk, a nemvalószínű, a szinte lehetetlennek látszó dolgokat is, ha nem sietünk nagyon fiatalon halni meg. Már-már úgy tetszett, hogy Karlovszky Berczi és az országokra szóló, hangzatos siker, soha se fognak találkozni e siralom völgyében. Ugy tetszett, hogy ez az érdekes ember minden porcikájában, minden ízében oly mértéktelenül, oly vadul, oly tulságosan művész, hogy az ezerfejtű és ezerféle izlésű areopágnak a kezét soha se fogja meghódítani. Bele szoktunk a gondolatba, hogy Karlovszky megmarad atel'er-tekintélynek, akit a piktorok nem győznek magasztalni, s aki elől örökkön elhalászszák az összes nagy sikereket az apró talentumok, meg a tömegnek kedves, népszerű mesteremberek. A nálunk meglehetősen otthonos házmester-izlés semmi téren sem érvényesítette annyira szuverén jogait, mint éppen a képzőművészetekben. Nagyon hirtelen, a lelkek minden előkészülése nélkül történt, hogy a magyar közönség egyszerre csak fölfedezte a képeket; a megelőző műveltség még nem preparálta az elméket, s a sokat látás nem élesítette meg eléggé a szemeket, mikor az emberek egy szép nap föltették magukban, hogy ezentul méltányolni és szeretni fogják a piktorokat. Bizonyára csak egy szűkebb körben, de a kiállítások divatba jöttek, anélkül, hogy a képzőművészeti társaság pártoló és rendes tagjai közül a nagy többségnek csak valamivel több érzéke lett volna a képek iránt, mint egy kangurúnak. Ez a parvenü publikum pedig, ha már megváltotta hozzá a jogot, ítelt, forgalomba hozott neveket, papagáj módra ekhözta a szomszéd házba kellen művészeti nézeteit, s építette a reklámot azoknak a piktoroknak, akiket a legkönnyebb volt megértenie, s akiknek az ecsete vörös, zöld, tők és makk színekben örökítette meg az őket szó-rakoztató népkerti, avagy családias jeleneteket. Divatba jöttek a mesés banalitású genréképek, a vászonra mázolt tárcza-cikkelyek, az édeskés csinosság, az émelyítő kedélyesség, a kínosan pingált humor és azok a színek, amelyeket a jóságos természet egyedül a kénesóval készített festékek számára tartott fenn. S volt egy idő, mikor efféle poétikus czimekre hivatkozva, hogy: »Helyre Kati«, »Nenyulj hozzám«, »Eszem a szád édes«, »Hej Bátki Tercsi,

Bátki Tercsi! — az egész fiatal festő-generáció csak Tök Ász-okat pingált. Ebben az időben úgy látszott, hogy Karlovsky Berczi örökre el van veszve.

Nem vészett el, s most, hogy egészen más közönség látogatja a tárlatokat, megérte a szenzációs siker napját is. Ez a tavaszi kiállítás mintha csak az ő nagyobb dicsőségére rendeződött volna; csupán az ő képei vonzanak, amint hogy ezeken kívül nem is igen van a tárlaton, ami számít. Önök már tudják, hogy e tavaszi kiállítás egyik nevezetessége az, hogy az első, mely ki merte zárnai a külföldi kiállításokat, s pusztán hazai produkcióra támaszkodik. Nos, valljuk meg, a kísérlet merésznek merész volt, de szerencsésnek éppen nem mondható. Micsoda üresség a képekkel teli, akgatott termekben! Egy óra alatt alaposan meg lehet nézni mindent, ami ebben a tárlatban megnézni való. Soha, egy kiállítás se tette ennyire nyilvánvalóvá, hogy a mi fiatal művészeinknél minden nagyreményű kísérlet után rendszeren a fenéketlen reménytelenség korszaka szokott következni, mint ez az Első Magyar. Courtens, Villegas, Uhde, Max és Normann nem verték le a közelükbe jutott vásznakat annyira, mint amennyire leleplezi ifju tehetségeinket az a rettenő sivatás, amelyben jelenleg szégyenkeznek a képeik. Bizony még szerencse, hogy az idegen versenytől megszabadult magyar piktura becsületet vall legalább az egy Karlovskyval.

Az ő képei mind egy szálíg csupa gyönyörűség; Szemere Attiláné arcképe pedig bizonyára chef d'oeuvre. Itt már nem csupán a rajz tökéletessége és intímus finomságai a csodálni valók, hanem a kifejezés ereje is. Ez a kép mindenekelőtt a lelkével hat, s csak azután ama détail-remekléssel, amelyet megtalálhatunk Karlovskynak a többi képeiben is. S ezek a finom, nemes színek, amelyek nem ambicionálják a hétköznapi valóság gorombaságát, s amelyek mégis igazabbak minden patent realitásnál! Karlovsky bizonyára stilizál, de ezzel csak közelebb jut a régi nagy mesterekhez.

Bámulatosan szép a japáni háttérű arckép rajza is, s érdekes mind a két *Női fej*, különösen a pasztell. Ennek a pasztellnak, közel a Karlovsky falához, a *Jendrassik Jenő Tanulmányfej-e* csinál számbaveendő konkurencziát. Nem jellemző-e a tárlatra, hogy alig kezdünk a képekről beszélni, s már a pasztelleknél tartunk?!

Különbén pasztell feltűnően sok van a kiállításon; a színes kréta, úgy látszik, nagy hódításokat tesz. Amint hogy szemet szűrő az is, hogy a kiállított képeknek majdnem a fele arckép. Ez, míg egyrészt valószínűvé teszi, hogy nagyobb komponáló kedv nem igen buzog művészeinkben, másrészt öröndetes bizonyossága annak, hogy a megrendelések még sem olyan tündérregék, mint a minők egy igen tehetséges piktor szerint volnának, aki apróra kiszámította, hogy átlag hatvanhat krajczár évi jövedelem esik egy-egy magyar festőre.

Nagyobb kompozíció jóformán csak egy van az egész tárlaton: *István király szentté avatása, Ujváry Ignácztól*, egy brillánsan festett, de minden áhitat nélkül való kép, mely igen fóg csodálkozni, ha majd egyedül találja magát a mezőcsáthi templomban.

A többi »kompozíció«-ról nem igen lehet beszélni. A *Jászai József Meghínsult szökés-e* nagyon helyén van azon a falon, melyen az óriás méretű ürességek szoktak állani. A Márk Lajos *Lász-áról* azt mondanók, hogy: egy vászonra tett melodráma, melyet színpalhasogatást kedvelő művész ad elő, ha ugyan illőnek tartanók erről a keresett bizarrságról a paradoxon-hajhászat lehetetlen hasonlataival szólani. A *Gyárfás Jenő Pax*-allegóriája nem igen emlékeztet arra a tehetségre, mely egykor oly sokat ígért, s épp oly rejtelmes értelmű, mint amely nyilvánvalóan rosszul festett munka.

A nagy kompozíciókkal végeztünk volna; térjünk vissza az arcképekhez, amelyek elől úgy se térhetünk ki, bár ezt koronkint szinte megkivánjuk. Ime, legelőször *Benczúr Gyula*, aki Ferdinand, bolgár fejedelem portrajtjával szerepel a tárlaton. A régi technikai tökéletesség s a régi előszeretet a kikent-kifent iránt. Egy elég jó *László*, egy még jobb *Pállya Czelesztin*. A *Ferenczy Károly* két arcképe közül érdekes, szép a Somssich Józsefé.

Ha a portrajt dominál, annál siralmasabb e tárlaton a tájkép. *Mednyánszky*, mintha parodizálná magát, *Spányi* csinos, de kissé jelentéktelen dolgokat küldött. A genre sincs sokkal különben képviselve. Még félszemű király a vakok közt a *Zemplényi Tivadar Szegény asszony-a*. A *Basch* dolgai hihetetlen banalitások.

Az újabbak közül *kézdi Kovács Lászlón* a sor, hogy bizonytalan időre sokat ígérjen. *Czifra gulyá*-ja nagyon takaros kép. A már régóta fiatalok közül itt van *Baditz* két vagy három szemrevaló dologgal.

És ez minden?

Igen, körülbelül ez minden, azért, amit elmulasztottunk megemlíteni, aligha kárhozunk el. Mint látni való, épp a legjobbkor történt, hogy Karlovsky kitett magáért; nélküle alig lett volna érdemes a tárlatot megnyitni.

Bojtorján.

SZINHÁZ.

Fra Girolamo.

Telekyleg jutalmazott szomorumű 5 fölvonásban. Irta *Somló Sándor*.
Először adták a nemzeti színházban 1895. április 19-én.

Mikor e sorokat írom, éjjel 11 felé, a közönség s nem éppen a karzati közönség, javában tapsolja a harmadik fölvonást, megszámlálatlan sokszor híván, különösen a hölgyek, kárpit elé a szép szerzőt. A főpróbáról ismerem a darabot s tekintve, hogy a többi fölvonásokban az elébbiekéhez hasonló ingredienciák foglaltatnak, remélem, a közönség is következetes lesz önmagához. Ha a türelmét egy kicsit meg is kell feszítenie, ezért a kis áldozatért megkap mindent, ami csak szépnek nevezhető; vagyis orgonát, görögtüzet, átkot, áldást, gyalázatot, máglyát, zsarnokot, barátot, hárfájátéket, cellát, hálószobát, szabad életű hölgyet, koldusasszonyt, mennyasszonyt, zsoldosokat, papokat, jó tanácsokat, francziákat, olaszokat, firenzei épületeket, jövőbe való pillantásokat, valamint olasz idézeteket is. Amit Várad Antal nem egész dicstelenül kezdett, Somló, mint a mai est sikeréből látszik, teljes dicsőséggel folytatja: az ugynevezett történelmi darabot, mely kikapva egy ismert nevet a konverzácionslexikonból s akár való ilyen gerlicze-szerepre, akár nem, behelyezi egy többé-kevésbé költött szerelmi históriába, hadi vagy nagy egyházi válságok közepébe s kit a világ hatalmasai elveszíteni nem tudtak, asszony által veszteti el. Az olasz história az ő csengő neveivel különösen alkalmas az ilyen földolgozásra:

Carducci, Malatesta, Vendramin,
Firenze, Moro, calle Dorothea,
O padre, madre...

hát nem szép ez?

De nem erről akarok szólni — hiszen mindezek a megjegyzések ráillenek a legtöbb szépszavu történelmi darabra, mely a Schiller retortáján általment Schakespeare hatásaképpen a magyar drámairást bizonytalanná teszi. Ám a költészetnek ezt az olcsó és háládatos fajtáját annyiszor láttam a rosszhiszemű spekuláció kezében, mely garasos szinpadai hatásokból s abból az érdeklődésből táplálkozva, amit az utódok egy-egy történelmi nagy alak iránt éreznek s visszaélve avval a tartózkodással, mely a legbátrabb intelligenciákat is eltiltja az őszinte bírálattól, mihelyest a hamis ének a hazáról, a vallásról, a Jóról s az Erényről szól, a drámaköltészetből jövedelmező üzletet csinált, — mondom, az alacsonyrendű rosszhiszeműség már annyira visszaélt evvel a műfajjal, hogy most bizonyos fájdalmas megilletődéssel látok egy jóhiszemű, nemes és a költészetért s a művészetért igazán rajongó lelket ezen a kitaposott uton járni. Nyilvánvaló, Somló Sándor nem is sejtí, hogy nem az a szép, amit ő annak ítél és hisz, s legkevésbé az, amit az ő hevülete megalkotni képes. Ez a fölöttébb rokonszenves ember nekem már több éve, hogy fölött, s azóta ugyis, mint színészt, ugyis, mint vers- és dráma-költőt, éber érdeklődéssel kísérem. A megfigyeléseim abban konkludálnak, hogy ha nem is igazi költő s igazi művész, de költői és művészi lélek, — olyan valaki, akít a németek dicséretképpen *eine schöne Seelenek* hínak, gúnyképpen pedig *Schöngeist*nek. Tehetségük van a tehetségre — s ez még nem tehetség. Rajonganak a szépségért, de a valóságába bele nem láthatnak, csak a külsőségei kapják meg őket. Ezek azok a lelkek, amelyek, egy kitűnő barátom megjegyzése szerint általmennek a géniusz minden pokoli kinszenvedésein, anélkül, hogy ezekért az alkotás gyönyörűsége kárpótolná őket. Az alkotás soha ki nem elégülő vágya tartja őket állandó izgalomban, az hajt az ajkukra, ha írók, jelzőre jelzőt, szinonimára szinonimát, metaforára metaforát, átokra átkot; — ha színészek, a játéukba pózra pózt, sóhajra sóhaj, szemforgatást, éneklést, szenvedélyes kézmozdulatokat; ahol valami csillogást látnak, mint a szarka, megható sietséggel viszik és halmozzák a fészükbe; — s mégis mindez a sok erő, tűz és szenvedély, mindez a hevület meddően s terméketlenül pocskékolódik el, mert a közhelyek nedvetlen talajára hull. Az izgató vágy s a béna tehetség közt való ez a meghasonlás idézi elő azt a szintén tartalmatlan, de mindazonáltal nagyon fájó és részvételt keltő melanholiát, mely például a Somló versein is előmlik, s azt a valóságos üldözési mániát, melylyel az ilyen érzékeny szép lélekre a közönség jogos közömbössége, a kritikának egy-egy őszintébb szava úgy hat, mint ha a szívébe, hogy a Somló legkedvesebb metaforáival éljek, tört, nyilat, dárdát vagy más ilyen szűrő eszközt szűrőnek, mártánának, lőnének vagy döfnének.

Ennek a darabnak Girolamo Savonarola a hőse, (ugyanevvel a fáradsággal Giordano Bruno is lehetne a hőse, vagy akár Calvin János s aki nem lusta, átlapozásra egy pár könyvet levenni a könyvespolczáról, bizonyára hajmeresztő költői szabadságokat vethet a Somló szemére. Ezt én fölöslegesnek itélem, s fennebb kifejtett pszicholo-

giám alapján megértem az ő, ugynevezett *szép sorainak* a pszichológiáját. Az ilyen sorok, mint

Keblünkbe verte körmét a hiéna,
Vérünk veszi, ha túrjuk még tovább...

vagy

Undok, vészterhes, szörnyü, átkozott...

nyilván mutatják, mint keres az erős mondanivalója számára valami erős kifejezést, s mikor leírta, azt veszi észre, hogy ez még mindig nem elég erős és kifejező, és hozzáragaszt még egypár erős kitélt... De annyit mégis elvárhattunk volna, hogy mikor Lorenzo Medicit kényszerítő ok nélkül szinpadra viszi, ennek a nagy embernek nagy korából és környezetéből éreztesen is valamit. A nagy alakok mögött hol a nagy történelmi háttér? A folytonos átkok is unalmasak volnának, ha a szerző komikumról nem gondoskodnék avval, hogy minden egyes átkot, valamint általában minden egyes kijelentést a nép polyphon szörnyűködésével kísértet. Emelik a komikumot az olasz nyelvű közbeszúrások is, melyek között fájdalmasan nélkülöztem a híres *voi dorete nelle trombe, noi doremo nelle componit*, mig végre a harmadik fölvonásban boldogan bukkantam rá magyar fordításban.

Még egy szót az előadásról. Szerep, s ez színész darabjánál csudálatos, az egész darabban alig van kettő. Az egyik a *Márkus* Emma asszonyé, aki Sforza Ghittát, egy fölöttébb emanczipált hölgy szerepét adja és csábos toilettejeivel hódítja meg a szíveket, s a *Gyenes* uré, Fra Girolamo, amit ez az intelligens művész nagyon szerencsétlenül, mert tulságos józanon, gesztus és lélek nélkül valóan adott. Elvégre itt egy rajongó barátról van szó, aki fanatikusan fanatizál. Nálánál sokkal jobban megértették a darab szépségeit azok a kitűnő egyházi férfiak, akiknek a tapsban s a sikerben nagy részük volt. Valóságos néppárti darab, s ezért, mint valaki megjegyezte, csak Tarnóczy Gusztáv tudná megbuktatni.

Pató Pál.

A Fonciére, Pesti biztosító-intézet rendes évi közgyűlését f. évi ápril 29-én fogja megtartani. Az ezen intézet által a m. évre vonatkozólag közzétett zárszámlából a következő számadatokat veszszük át. A törlések levonása után fenmaradt múlt évi díjbevételek az *elemi biztosítási* ágazatokban 4.761,635 frt 74 kr-ra, az *életbiztosítási* ágban 1.229.260 frt 29 kr-ra a *balesetbiztosítási* ágban 129,113 frt 57 kr-ra, összesen 6.120.009 frt 60 kr-ra ruznak, mig a későbbi években esedékes díjváltók és díjkötelezvények állománya a *tűzbiztosítási* ágban 6.167.590 frt 95 krt és a *balesetbiztosítási* ágban 791.740 frt 07 krt tesz ki. Az 1893. évvel szemben tehát a készpénzdíjbevételekben 351.554 frt 08 krnyi, a későbbi években esedékes díjakban pedig 395,154 frt 69 krnyi szaporodás mutatkozik. Az *életbiztosítási* ágazat összállománya a lefolyt évben 23.173.700 frt tőke és 7.807 frt járadék-összegre emelkedett. A készpénzdíjtartalékok a viszbiztosítások hányadának levonása után az *életbiztosítási* ágban 4.591.853 frt 47 krt és az elemi és *balesetbiztosítási* ágazatokban 847.755 frtot tesznek ki. A készpénzdíjtartalékok, szemben a tavalyi állománnyal, 350.165 frt 24 krral szaporodtak. A rendes tartalékalap, az idei javadalmazása után 199.318 frt 82 krt tesz ki; ezen kívül egy 30.000 frtnyi külön tartalékalap képezetett. A zárlat eredménye e szerint, a különféle javadalmazások levonása után, 185.393 frt 05 kr tiszta nyereségben nyilvánul. A közgyűlésnek részvényenként 7 frtnyi osztalék kifizetése fog indítványoztatni. Az intézet tőkái, ide nem értve a

képviselősegeinél lévő pénzkészleteket és a képviselősegei és ügyfeleinél künnlévő folyószámla követeléseit és egyenlegeit, következőkép vannak elhelyezve: A m. földhitel-intézet, a magyar jelzálog hitelbank, a pesti, magyar kereskedelmi bank és az egyesült bpest fővárosi takarékpénztár zálogleveleiben 820.857 frt 50 kr, Magyar korona-járadék, m. keleti vasuti állami (arany)-kölcsön- és regale váltásági kötvényekben 1.934.362 frt. Kassa-oderbergi- és magyar gácsországi vasuti elsőbbségi kötvényekben és m. gácsországi vasuti részvényekben 516.911 frt. Kisorsolt értékpapirokban, különféle sorsjegyekben és átmeneti kamatokban 44.542 frt 46 kr. Pénzkészlet az intézet központi pénztáiraiban 39.331 frt 15 kr. Postatakarékpénztárnál, budapesti intézeteknél és bankoknál elhelyezett betétekben 801.778 frt 85 kr. Életbiztosítási kötvényekre adott előlegben 656.798 frt. Jelzálog-kölcsönben 9.618 frt 67 kr. A tulélesi biztosítási csoportok elhelyezett tőkéiben 35.484 frt 90 kr. Tárzabeli váltókban 132.832 frt 86 kr. Az intézet budapesti és bécsi tehermentes házaiban 1.681.858 frt 98 kr.

Összes gazdasági gépek

GŐZCSÉPLŐK.

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott saját gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácsal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál az

ELSŐ MAGYAR

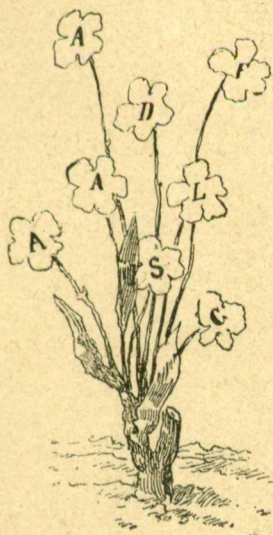
Gazdasági Gépgyár Részvénytárs.

Gyártelep: Budapest, Külső váci-ut 7.

KÉPTALÁNY.

BETŰTALÁNY.

A 15. számban közölt képtalány megfejtése:

De egy se tudta mondani, hogy éljen Eduárd.

Helyesen fejtették meg: Hirsch Nándorné, Illgnerné Szigethy Margit, Vermes Józsefné, Neumann Riza, Spitz Jenny, Gutmann Irma és Blanka, Kohn Szidi, Babos Etel, Horváth Gizella, Tamássy Ilona, Papp Jolán, Tóth Irén.

HETI POSTA.

Ország. Az ötlet pompás, de kidolgozása annyira pongyola, hogy jelen alakjában nem közölhetjük. Lesz gondunk rá, hogy el ne vesszen.

Temesvár. K. Forduljon Ön nevünkben Dobó Lászlóhoz, ő majd törül hegyre mind kimagyarázza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Nyersselyem básztruhákra való kelmét 8 frt 65 krtól 42 frt 75 krig egy teljes öltönyre — Tussors- és Shantung-Pongees, valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként, sima, csikos, koczkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban stb.) postabér és vámmentesen a hához szállítva és mintákat küld postafordultával: Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 3

„Szt Lukács-fürdő“ részvény-társaság.

Téli kura a kényelemmel és pompával berendezett iszapfürdőben, mely a szállodákkal egy épületet képez. **Uj: Gyógykezelés zuhanyal (Douche Massage).** Prospectust küld az igazgatóság Budapestben

Zongorákat és pianinókat vásároljunk ott, ahol minden tekintetben megnyugtató garanciát kapunk.

Mint ilyen bevásárlási forrást leginkább ajánlhatjuk **Keresztély Sándor (KLINGER)** minta-zongoratermeit Budapestben, Váci-körut 21. sz. (Ipar-udvar.)

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE
COGNAC

MINDENÜTT KAPHATÓ.

TARNÓCZY
TŰZOLTÓSZER ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
BUDAPEST.

Gyár és iroda: VI., Külső váci-ut 95,

Városi iroda és mintaraktár: VI., Teréz-körut 36.

Városi vízművek, házi légszesz, vízvezeték, angol eloset, fürdő- és csatornázási berendezések, szivattyús vízvezetékek kastélyok és kertekben; gőzfürdő-zuhany, kádfürdő és mosókonyhák. Központi fűtés és szellőztetési berendezések jótállás mellett felvállaltatnak. — Tűzifeeskendők, fertőtlenítő gépek, szerszám és famunkálógépek. Teljes műhely- és malomberendezések, szivattyúk, kutak, és hadfelszerelési tárgyak nagyban gyártatnak.

Hirdetmény.

A Budapesti közuti vaspálya-társaság

XXX-ik rendes közgyűlése

folyó évi április hó 29-én délután 3 órakor a társulat saját épületében, V-dik ker., Lipót-kört 22. sz. a. fog megtartatni.

Napirend:

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1894. évi zárszámadásnak és mérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása érdekében
2. Az alapszabályok 1. 2. 24. e), f), h) és i) pontjai, 56, 59. d) pontja és 60. §§-ainak módosítása, illetve törlése.
3. Jelentés a társaság új tervezeteiről.
4. Netaláni egyéb indítványok a t. cz. részvényesek köréből, a mennyiben alapszabályszerűen (8 nappal a közgyűlés előtt írásban) fognának az igazgatóságnál bemutatatni.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 29. §§.) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt, az igazgatóságnál letéteményeztetnek; de a névre szóló részvények csak annyiban, a mennyiben a részvénykönyvben 45 nap óta vannak a letevők saját neveire írva.

Felhivatnak tehát a t. cz. részvényesek urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint a czimleiket, a szelvényekkel együtt, bezárólag f. é. április 25-ig, az igazgatóságnál (V. ker., Lipót-kört 22. sz.) d. e. 9—12, d. u. 4—5 óra között térítvény mellett letenni méltóztatassanak, hol a szavazási igazolványokkal egyidejűleg, az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz.

Budapest, 1895. április hó 10-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomtat nem díjazatik.)

MATTONI
GLESSHÜBLER
fogszívó és foggyógyász
SÁVANYUKUT

Legjobb asztali- és üdítő-ital, kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Braktár MATTONI és WILLE-nél Budapesten.

székesfehérvári
korona-
bajuszpödrő.

Legjobb minőségű,

legfinomabb,

nem száradó, nem avasodó, a bajuszt nem tépő, de legjobban tartó és conserváló bajuszpödrő ez idő szerint a híres

Székesfehérvári

korona bajuszpödrő,

mely épen e tulajdonságainál fogva legkedveltebb és legelterjedtebb ugy Magyarországon, mint a külföldön.

Kapható az ország legtöbb gyógyszer-tárában, fehér és barna színben

Egy doboz ára 20 kr.

Csak az valódi, mely védjegyes (magyar korona) nikkal dobozban és lepecsételt eredeti csomagban van.

Szétküldési raktár:

a „magyar koronához“ czimzett gyógyszer-tár mű-laboratoriuma, Székesfehérvárott.

Továbbá: Budapesten, Török József gyógyszerésznél, Király-utca 12., Petri Ottó Váci-kört és Kochmeister Frigyes utódai cég Nagykorona-utca.

Székesfehérvári
korona-
bajuszpödrő.

Legczélszerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az aszfalt-burkolat. Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsiak, hidak, vagonhidak istállók, magtárak, műhelyek, pualjak, udvarok, terraszok, játszóhelyek, stb., szfáltal burkolását, nemkülönben edves lakások gyökeres szárazzátételét

jótállás mellett legolcsóbban elvállalja a magyar aszfalt részvény-társaság.

Árjegyzék, költségvetés ingyen!

Nem a reklámnak, hanem a sok ezer ember általi személyes továbbajánlásnak, — a kik a **Richter-féle Tinct. capsici comp.-t** (Horgony-Pain-Expellert)

az utolsó 25 évben jó sikerrel használták, — köszönheti ezen igazán biztos hatású háziszser nagy elterjesztését és általános kedveltségét. Ki a **Tinct. capsici comp.-t** (Horgony-Pain-Expellert) készvényénél, czüznél (tagszaggatásnál), keresztcsontfájásnál, fej- és fogfájásnál, csipfájdalomnál, fájdalomcsillapító bedörzslés-ként alkalmazta, abból egy üveget mindig készletben fog tartani, hogy azt meghűléseknél is, mint leveztető, elhárító szernek alkalmazhassa. Ezen rég jónak bizonyult háziszsernek ára igen olcsó, tudniillik 40 kr., 70 kr. és 1 frt. 20 kr. üvegenként. — Kapható a gyógyszer-tárakban; Budapestben **Török József** gyógyszerésznél. — Csak a „Horgony“ védjeggyel ellátott üvegek elfogadandók.

Pöstyén KÉNES FÜRDO.
(Vasutállomás)
Páratlan gyógyerejű: koszvény, csúz, Neuralgia, (Ischias) esonfbajok (es. szű, es. főrés) vérbetegségeknel stb.
Kütijső LAKÁSOKRÓL, kényelemről szórakozásról gondoskodva van.
Prospectusok, felvilágosítások ingyen. A FÜRDO-IGAZGATÓSÁG.

Hol keressük
a legjobb
arcport?

Kérjük a
Müller J. L.
féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznők kedvelt arcportát; mely ugy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszser nélkülözhetlen, az arczbörnek a legszebb fehér színt, üdeséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

← Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt. →

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzslésére használtatik reggel és este, azután »serail-pouderrel« lesz behintve.

← Egy tégely 1 frt 60 kr. → Kapható a gyárosnál:

Müller J. L.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű
fog-, haj-, ruhakefékben és fésükben.

← Utánzásoktól óvatik. →

Magyar kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(I. pótlék életbeléptetése a szombathely-rumi h. é. vasut árudijszabásához.)

A m. kir. államvasutak kezelése alatt álló szombathely-rumi h. é. vasuton a megnyitás napjától érvényes árudijszabáshoz (II. rész) f. évi ápril 15-én az I. pótlék lép életbe, mely Csemesz-Kopács és Szent-Király állomásoknak a gyors és darabaru forgalomra való megnyitását tartalmazza.

Ezen pótlék hiányai a m. kir. államvasutak dijszabási szakosztályában darabonkint 5 kért kaphatók.

Osztrák-magyar vasuti kötelék.

(A II. rész 1. dijszabási füzetéhez 1895. január 1-től érvényes függelék helyesbitése.)

A fönt jelölt függelék 53. tétele alatt az áruosztályozás T—15. tétele alá tartozó téglának Frättingsdorf, Neubau-Kreuzstetten és Inzersdorf (a wienerbergi téglagyár iparvágányának elágazása) állomásoktól magyar állomásokra való szállítására közzétett díjtételek a folyó évi május hó 15-től visszavonásig, legkésőbb a folyó évi december hó végéig csak építő- és cseréptégla, továbbá keramiktégla küldetményekre érvényesek.

Budapest, 1895. április 9.

Az igazgatóság.

Lipik jódfürdő

(SZLAVÓNIÁBAN).

Kitüntetve:

Budapest, 1895. London, 1892. Bécs, 1894. Róma, 1894.

Vasuti állomások:

Pakratz-Lipik (déli vasut) menettérti jegyek 33% árleengedéssel és Okucsan (m. á. v.) zónatarifa.

Egyetlen Jódos alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hőfok 64 C. Hegyek által védett égalj. — A Lipiki hévvíz nagymennyiségű natrontartalmánál (magyar Ems), valamint magas hőfoka és jódos összeköttetéséinél fogva ivó- és fürdőkúra gyanánt a legjobb sikerrel használják a test nyákhártyáinak mindennemű hurutos bántalmainál (gyomor-, bél-, gégehurut stb.), csúzos és köszvényes bajoknál e forrás első helyen áll az európai források között, valamint mirigy- és vérbajoknál, görvélykóránál, izzadásmányoknál stb.

A legnagyobb fényvel és pompával berendezett és szinpaddal ellátott gyógyterem, valamint hasonló nagy fényüzéssel kiállított új étterem és kávéházi helyiségek, nagy új gyógyszállodák. Villamos világítás. Igen kiterjedt árnyékos park, mely lawntennis pályát, lövöldét, tekepályát, tornatért stb. tartalmaz. Pompás és nagy fedett sétány, bazárhelyiségekkel, a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett porcellán-, márvány- és izzasztó-fürdők, terjedelmes fürdőmedenczék (Tepidarium).

Mint hivatalos fürdőorvos Dr. Marschalko Tamás működik.

Jódvíz-szétküldés

mindig friss töltésben az igazgatóság által. Főraktár Magyarországon: Édeskuty L. Budapest; Ausztriában: Ungar S. Bécs, Jasomirgottgasse 4., Mattoni Henrik Bécs. Tuchlauben, valamint minden nagyobb droguistánál. — Bármily felvilágosítással készséggel szolgál

a lipiki fürdőigazgatóság.

Tisztán
kölesönös.

THE MUTUAL

Részvényesei
niúsenek.

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

Alapított 1843-ban.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító intézete.

1894 zárszámadásban a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevétel 1894-ben 248 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereségtartalék 116 millió frank.

Biztosítéki alap: Ezerhatvan millió frank.

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal szolgál a

Magyarországi Vezérigazgatóság

Budapest, IV., Károly-körút 26. szám.

„EQUITABLE“

EGYESÜLT ÁLLAMOKBELI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG NEW-YORKBAN

Magyarországi képviselő Budapest, Marokkói-utca 2.

Elnök:

Kossuth Ferencz.

Igazgató:

Bánó Ödön.

Vagyon az 1893. év végével 422.640,900 frt.
Bevétel az 1893. évben 105.056,512 „
Kötvénybirt. kifizetett az 1893. évben 44.125,787 „

Feltesleg az 1893. végével 80.916,875
Új üzlet az 1893. évben 513.200,567
Biztosítási állag az 1893. év végével 2.331.331,442

Előfizetési felhívás

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE HATODIK ÉVFOLYAMÁRA.

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

Főmunkatárs: KÓBOR TAMÁS.

Belső dolgozó társak: Ambrus Zoltán, Heltai Jenő, Ignotus, Kozma Andor, Tóth Béla.

Tíz választékos, gazdag tartalmu kötetben fekszik A HÉT az olvasó közönség előtt. Új eszmekör, új irányok, és új írók adják meg neki a maga különleges színét és zamatját. Új csapások jelölik útját az irodalomban. Nem műveltünk nagy dolgokat; de nagyot akarni is érdem. A szabad gondolatnak voltunk eddig fáklyavivői és a szabad szó lesz legmagasabb ambíciónk a jövőben. Politikában és irodalomban egyaránt.

Könnyű, tetszetős formában adunk számot a hét eseményeiről és a domináló mozzanatokkal külön „Kronikák”-ban foglalkozunk. Ezt a műfajt mi honosítottuk meg a magyar irodalomban. A HÉT journalistikai tiz parancsolatának egyik sarkalatos tétele ez: Ne adj soha programot, mert a program unalmas és szülő anyja a chablonnak, ami ő!; de bizd magad a pillanat impressiójára, mert abban van a közvetlenség, az igazság és a megifjuhódás.

Egyébiránt, akik olvassák A Het-et, azok úgy is ismerik; akik nem olvassák, azok egy rövid ismertetés nyomán úgy sem fogják megismerni. Ezeknek azt ajánlhatjuk, hogy fizessenek elő A HÉT-re.

Budapest, 1895. márczius havában.

KISS JÓZSEF.

Előfizetés: Egész évre 10 forint. Félévre 5 forint. Negyedévre 2 forint 50 kr.

==== Mutatványszámok ingyen! ====

A HÉT kiadóhivatala Budapest VII. Erzsébet-körút 6. szám